

OŠ LJUBEČNA

OSNOVNOŠOLCI

IN PREPOVEDANE DROGE

Avtorji:

Gal Rojc, 8. a

Gregor Mujkanovič, 8.a

Mentorica:

Edita ŠELIH,

univ. dipl. teologinja

Somentorica:

Lara ROJC,

pravnica notranjih

zadev

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje 2007

ZAHVALA

Za sodelovanje pri izdelavi naše raziskovalne naloge se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so pokazali naklonjenost našemu delu in so se odzvali našim prošnjam. Posebna zahvala je namenjena naši somentorici, ge. Lari Rojc, pravnici notranjih zadev iz Sektorja kriminalistične policije. Zahvaljujemo se tudi Oddelku za študij Osrednje knjižnice Celje, Centru za zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog v Celju, učiteljicam na OŠ Ljubečna: ge. Damjani Hrovat, ge. Marjeti Mirt Gradišnik, ge. Moniki Kaluža ter vsem učencem in učiteljem na osnovnih šolah, kjer smo smeli izvesti naše anketne vprašalnike.

KAZALO

ZAHVALA.....	2
POVZETEK.....	6
1 UVOD.....	7
1.1 Teoretična izhodišča – opredelitev pojmov.....	7
1.2 Raziskovalni problem.....	9
1.3 Hipoteze.....	10
1.4 Raziskovalne metode.....	10
2 OSREDNJI DEL RAZISKOVALNE NALOGE.....	12
2.1 Potek raziskovalnega dela.....	12
2.1.1 Predstavitev anketnega vprašalnika.....	13
2.2 Predstavitev rezultatov anketnih vprašalnikov med osnovnošolci.....	18
2.2.1 Zanimanje za prepovedane droge.....	18
2.2.2 Pogovarjanje s starši o nevarnosti prepovedanih drog.....	19
2.2.3 Viri informacij o prepovedanih drogah.....	20
2.2.4 Poznavanje učinkov po zaužitju prepovedane droge.....	23
2.2.5 Poznavanje posledic dolgotrajnega uživanja prepovedanih drog.....	24
2.2.6 Priložnost dostopa do prepovedanih drog.....	26
2.2.7 Prepovedane droge, ki bi jih poskusili osnovnošolci, če bi imeli priložnost.....	29
2.2.8 Motivi za eksperimentiranje s prepovedanimi drogami.....	30
2.2.9 Analiza rezultatov.....	31
2.3 Odgovori na hipoteze.....	31
2.4 Resničnost, ki se odvija v metadonskem programu.....	32
2.4.1 Rezultati ankete med odvisniki, ki se zdravijo v metadonskem programu.....	32
2.4.2 Predstavitev ankete za zasvojenca, ki so vključeni v metadonski program.....	37
2.4.3 Primerjava rezultatov.....	38
2.5 Predstavitev zgodb mladostnikov, ki so zapadli v odvisnost od prepovedanih drog.....	39
2.6 Predstavitev zgodb staršev, katerih otroci so zapadli v odvisnost.....	42
2.7 Spoznanja, do katerih so prišli drugi raziskovalci.....	44
3 ZAKLJUČEK.....	45
4 LITERATURA.....	47

KAZALO TABEL

Tabela 1: Število anketiranih učencev na podeželskih osnovnih šolah	16
Tabela 2: Število anketiranih učencev na mestnih osnovnih šolah	17
Tabela 3: Število anketiranih oseb, ki so vključene v program odvajanja od odvisnosti od prepovedanih drog	17
Tabela 4: Starost anketirancev ob prvem poskusu droge	36

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Šoli v mestu: Zanimanje za prepovedane droge, njihove učinke in posledice	19
Graf 2: Šoli na podeželju: Zanimanje za prepovedane droge, njihove učinke in posledice	19
Graf 3: Šoli v mestu: Ali se doma že kdaj pogovarjajo o prepovedanih drogah in o posledicah njihovega uživanja?	20
Graf 4: Šoli na podeželju: Ali se doma že kdaj pogovarjajo o prepovedanih drogah in o posledicah njihovega uživanja?	20
Graf 5: Šoli v mestu: Ali se v šoli kdaj pogovarjate o prepovedanih drogah?	21
Graf 6: Šoli na podeželju: Ali se v šoli kdaj pogovarjate o prepovedanih drogah?	21
Graf 7: Šoli v mestu: Kje si izvedel kaj o prepovedanih drogah?	22
Graf 8: Šoli na podeželju: Kje si izvedel kaj o prepovedanih drogah?	22
Graf 9: Šoli v mestu: Ali meniš da imaš na razpolago dovolj informacij o prepovedanih drogah?	23
Graf 10: Šoli na podeželju: Ali meniš da imaš na razpolago dovolj informacij o prepovedanih drogah?	23
Graf 11: Šoli v mestu: Ali poznaš učinke po zaužitju prepovedane droge?	24
Graf 12: Šoli na podeželju: Ali poznaš učinke po zaužitju prepovedane droge?	24
Graf 13: Šoli v mestu: Ali poznaš posledice dolgotrajnega uživanja prepovedanih drog?	25
Graf 14: Šoli na podeželju: Ali poznaš posledice dolgotrajnega uživanja prepovedanih drog?	25
Graf 15: Šoli v mestu: Ali poznaš koga, ki preprodaja prepovedano drogo?	27
Graf 16: Šoli na podeželju: Ali poznaš koga, ki preprodaja prepovedano drogo?	27
Graf 17: Šoli v mestu: Ali si že imel kdaj možnost poskusiti prepovedano drogo?	28
Graf 18: Šoli na podeželju: Ali si že imel kdaj možnost poskusiti prepovedano drogo?	28
Graf 19: Šoli v mestu: Če bi imel možnost, ali bi poskusil določeno vrsto prepovedane droge?	29
Graf 20: Šoli na podeželju: Če bi imel možnost, ali bi poskusil določeno vrsto prepovedane droge?	29
Graf 21: Šoli v mestu: Iz kakšnega razloga bi poskusil prepovedano drogo?	30

Graf 22: Šoli na podežlju: Iz kakšnega razloga bi poskusil prepovedano drogo?	30
Graf 23: Meniš, da si bil pred prvim zaužitjem prepovedane droge dobro seznanjen s posledicami?	33
Graf 24: Kaj te je pritegnilo k uživanju prepovedane droge?	33
Graf 25: Katero vrsto prepovedane droge si najprej poskusil?	33
Graf 26: Kaj bi svetoval posamezniku, ki se je odločil, da bo poskusil prepovedano drogo?	34
Graf 27: Če bi se imel možnost še enkrat odločiti, ali bi poskusil prepovedano drogo?	34
Graf 28: Kaj si dolgoročno imel od uživanja droge?	34
Graf 29: Ali si zadovoljen, da si poskusil prepovedano drogo?	35
Graf 30: Ali ti je droga spremenila življenje?	35
Graf 31: Ali ti je droga pomagala izpolniti želje in pričakovanja, ki si jih imel v življenju?	35

POVZETEK

Kaj vemo osnovnošolci o prepovedani drogi? Kaj znamo pojasniti v zvezi s to problematiko? Kako se odločamo v okoliščinah, ko nam je prepovedana droga ponujena? Jo sprejmemo? Zavrnamo? Težka odločitev? Vse to je izhodišče za razmišljanje o tako pereči problematiki, kot so prepovedane droge v rokah mladoletnika, ki prav zaradi svoje mladosti še vedno negotovo vstopa v življenje in je zato lahek plen neusmiljenih okoliščin, ko se prepusti prvim eksperimentom s te vrste »smrtjo«. Spoznali smo, da se mlad človek poda v svet droge predvsem zaradi radovednosti, temu botruje še občutek odraslosti. Anketirani osnovnošolci bi prav zaradi radovednosti poskusili prepovedano drogo, isto navajajo anketiranci, vključeni v metadonski program na Centru za zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog v Celju, oni zagotavljajo, da jih je najprej radovednost vodila v drogo. Bili pa so zelo slabo seznanjeni z njenimi negativnimi posledicami. Saj informacije o drogi večinoma krožijo v družbi – med prijatelji, nekaj jih prejmejo preko šole in medijev.

Pozornost bi morali usmeriti tudi na resnico, da zasvojenci začnejo s prvimi eksperimenti z drogo med 12. in 15. letom. To razodeva anketa med osebami, vključenimi v metadonski program, saj jih je celo 34 odstotkov prvič poskusili drogo v tej starosti. Tudi ne moremo mimo dejstva, da bi 74 odstotkov anketiranih osnovnošolcev poskusilo konopljo, če bi imeli možnost. Razvidno je tudi, da skoraj vsi anketirani odvisniki priznavajo, da so pričeli s konopljo.

Ne smemo pozabiti dejstva, da mladi velikokrat posežejo po drogi, ker mislijo, da bodo s tem lažje reševali svoje probleme. Pa se zavedajo, da si s tem odpirajo novo razsežnost problemov? Ne, se ne zavedajo. Zasvojenci svoje stanje ocenjujejo s prepričanjem, da jim je prepovedana droga prinesla trpljenje in negativno spremenila življenje ter »opozarjajo« tiste, ki bi poskusili drogo, naj tega ne storijo.

1 UVOD

V času nastanka naše raziskovalne naloge smo nameravali pridobiti tudi nekaj izjav mladostnikov o tem, kako so zapadli v svet odvisnosti od prepovedanih drog.

Izvedeli smo za tragično zgodbo dekleta, ki je začela uživati prepovedane droge, ko je bila stara skoraj toliko kot mi – štirinajst let. V osmih letih svoje poti v svetu omame je doživela marsikaj, kar bi se lahko bralo kot napet roman. Del svoje zgodbe je nameravala povedati nam – in to le nekaj dni pred tem, ko je nameravala oditi na zdravljenje v komuno v Španijo.

Vendar je Natašo, še preden je lahko uresničila svoje sanje, prehitela smrt.

1.1. Teoretična izhodišča – opredelitev pojmov

Živimo v času, ko nam številni mediji in hiter napredek različnih tehnologij omogoča, da se v trenutku seznanimo z množico zelenih oziroma iskanih informacij. Če na primer na internetni strani »SIOL.NET« v iskalnik vpišemo geslo »prepovedane droge«, se nam izpiše samo na slovenskem spletu 10779 zadetkov.

Glede na to, da je bilo o posameznih vrstah prepovedanih drog napisanega in povedanega že veliko, smo se odločili, da v naši raziskovalni nalogi ne bomo ponovno predstavljali posameznih vrst, učinkov in posledic prepovedanih drog, pač pa bomo predvsem poskušali z različnimi oblikami raziskovalnega dela ugotoviti, kakšno je aktualno stanje na Celjskem.

Osrednji pojem, ki ga bomo uporabljali v naši raziskovalni nalogi, je pojem »prepovedanih drog«. S tem pojmom bomo označevali vse tiste droge, ki so v Sloveniji zakonsko prepovedane. Včasih se v tej zvezi uporabljajo še drugi pojmi, zelo pogosto npr. izraz mamila.

V nadaljevanju v povezavi s prepovedanimi drogami na kratko predstavljamo nekaj zanimivih in nam osnovnošolcem morda manj znanih informacij, na katere nas je opozorila somentorica:

V Sloveniji je po zakonu prepovedana posest vsake najmanjše količine prepovedane droge. Tudi če imaš pri sebi le neznatno količino droge za enkratno lastno uporabo, gre za **prekršek po Zakonu o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami** in je zanj zagrožena denarna kazen.

Vsaka prodaja še tako majhne količine prepovedane droge pomeni **kaznivo dejanje** po Kazenskem zakoniku. Gre za kaznivo dejanje po 196. členu **Kazenskega zakonika** Neupravičena proizvodnja in promet z mamili, za katerega je zagrožena kazen do 10 let zapora.

Prav tako je kaznivo dejanje napeljevanje drugega k uživanju drog, brezplačno dajanje prepovedane droge v uživanje in ponudba prostorov (npr. avta, stanovanja), ki se izkoristijo za uživanje prepovedane droge. Gre za kaznivo dejanje Omogočanje uživanja mamil po 197. členu Kazenskega zakonika, za katero je zagrožena kazen do 5 let. Če je tako dejanje storjeno proti mladoletni osebi, je zagrožena kazen do 10 let.

Vse droge, ki so v Sloveniji prepovedane, so zajete v **Uredbi o razvrstitvi prepovedanih drog**. Po tej uredbi so prepovedane droge razvrščene v tri skupine:

I. skupina: rastline in substance, ki so **zelo nevarne** za zdravje ljudi zaradi hudih posledic, ki jih lahko povzroči njihova zloraba, in se **ne** uporabljajo v medicini (npr. heroin, konoplja, LSD, koka – listi, MDMA – ecstasy, MDA – amfetamin ...);

II. skupina: rastline in substance, ki so **zelo nevarne** zaradi hudih posledic, ki jih lahko povzroči njihova zloraba, in se **lahko** uporabljajo v medicini (npr. opij, morfin, metadon, kokain ...)

III. skupina: rastline in substance, ki so **srednje nevarne** zaradi posledic, ki jih lahko povzroči njihova zloraba, in se **lahko** uporabljajo v medicini (npr. bromazepam – aktivna snov oz. droga v tabletah Lexaurin; diazepam – aktivna snov oz. droga v tabletah Apaurin; gre za uspavalne tablete, tablete za pomiritev ipd.).

Zanimivo je, da je konoplja, ki jo marsikje propagirajo kot neškodljivo oz. manj škodljivo kot nikotin, uvrščena v I. skupino – torej je opredeljena kot zelo nevarna za zdravje in se ne sme uporabljati niti v medicinske namene.

1.2 Raziskovalni problem

Vedno več mladostnikov eksperimentira z drogami ali jih celo že zlorablja, kar ima pogosto usodne posledice. Zato je problematika te raziskovalne naloge usmerjena na raziskavo o tem, v kolikšni meri se osmošolci in devetošolci zavedajo nevarnosti, ki spremljajo uživanje prepovedanih drog in koliko o prepovedanih drogah sploh razmišljajo. Na osnovi vprašalnika, ki smo ga izvedli med osmošolci in devetošolci na dveh podeželskih šolah in na dveh mestnih šolah na Celjskem, smo želeli odkriti, kaj naši vrstniki vedo o prepovedanih drogah in koliko jih prepovedane droge sploh zanimajo.

Z raziskavo smo želeli izvedeti, ali – in kje se imajo mladostniki možnost seznaniti in poučiti o vrstah in nevarnostih prepovedanih drog, predvsem pa nas je zanimalo, ali poznajo učinke, ki jih imajo prepovedane droge in ali se sploh zavedajo, kakšne so posledice uživanja prepovedanih drog. Ugotavljali smo še, kolikšen delež mladostnikov je prepovedano drogo imelo možnost poskusiti ter kakšni razlogi oziroma vzroki jih pripeljejo do tega. Zanimalo nas je tudi, kako bi se odločali naši vrstniki, če bi imeli možnost poskusiti različne vrste prepovedanih drog; ali bi se odločili, da poskusijo prepovedane droge in katere vrste teh bi želeli poskusiti. S tem smo želeli ugotoviti, koliko so prepovedane droge že razširjene med našimi vrstniki, starimi 13 ali 14 let.

Povezali smo se tudi s Centrom za zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog v Celju, saj smo želeli odkriti tudi podatek, kdaj so posamezniki, ki se sedaj zdravijo zaradi odvisnosti od prepovedanih drog, prvič poskusili prepovedane droge, katere vrste prepovedanih drog so poskusili in kaj jih je vodilo v takšne odločitve. Tako smo anketirali tudi odvisnike, ki so v tem Centru vključeni v program zdravljenja od odvisnosti oz. v tako imenovano metadonsko terapijo. S to anketo smo želeli raziskati in osvetliti, kdaj, zakaj in s kakimi znanji in pričakovanji so se podali v svet prepovedanih drog in kako zdaj oni sami ocenjujejo svoja takratna znanja o škodljivih posledicah uživanja prepovedanih drog ter kako ocenjujejo svoje trenutno stanje oziroma zadovoljstvo s svojo izbiro.

Pogovarjali smo se tudi s tistimi, ki so se jih prepovedane droge neposredno dotaknile, in sicer s starši zasvojencev in z zasvojenci samimi. Za to smo se odločili zaradi tega, ker menimo, da nam lahko takšne resnične zgodbe najbolj realno prikažejo, kaj se dogaja, ko se mladostnik odloči, da prestopi mejo, ki se ji reče »prepovedane droge«.

1.3 Hipoteze

Oblikovali smo naslednje hipoteze:

- Naši vrstniki mislijo, da dobro poznajo prepovedane droge, njihove učinke in nevarne posledice; pri tem je večje zanimanje zanje med učenci mestnih šol.
- Naši vrstniki imajo dostop do dovolj informacij o različnih vrstah prepovedanih drog, vendar pa so te informacije pogosto pomanjkljive ali premalo kakovostne; prav tako menimo, da si naši vrstniki ne predstavljajo, kam jih v resničnem življenju lahko pripelje eksperimentiranje s prepovedanimi drogami.
- Razmišljanja in konkretne izkušnje naših vrstnikov o prepovedanih drogah se na mestnih in podeželskih šolah razlikujejo; mestni osnovnošolci imajo lažji dostop do prepovedanih drog in tudi že več izkušenj kot primestni osnovnošolci;
- Razširjenost zlorabe prepovedanih drog je med mestnimi osnovnošolci precej visoka, pri osnovnošolcih na podeželskem okolju pa bistveno nižja.

1.4 Raziskovalne metode

Podatke smo zbrali s pomočjo dveh različnih anketnih vprašalnikov.

Prvi anketni vprašalnik so učenci osmih in devetih razredov reševali na razrednih urah. Anketirali smo dve mestni in dve podeželski šoli na Celjskem. Učencem smo dali natančna navodila za reševanje anketnega vprašalnika, posebej smo poudarili anonimnost ankete in razložili pojme, kot sta droga na splošno in prepovedana droga.

Drugi anketni vprašalnik so reševali odvisniki, ki so vključeni v program odvajanja od odvisnosti od prepovedanih drog. Anketni vprašalnik je sodelujočim razdelilo osebje, ki je zaposleno na Centru za zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog.

Poleg metode anketiranja smo uporabili tudi metodo urejanja podatkov, pri čemer smo se odločili, da rezultate razložimo in prikažemo s pomočjo tabel in grafov.

Nevarnost zlorabe prepovedanih drog pa smo želeli predstaviti tudi z druge strani – preko resničnih zgodb, zato smo uporabili metodo intervjuja in se pogovarjali s tremi materami, katerih sinovi so odvisniki; matere so nam

preko pripovedi o tem, kako so se spoznavale, soočale in spopadale z odvisnostjo svojih otrok od prepovedanih drog, opisale vso bedo, ki jo povzroča taka odvisnost.

Pogovarjali pa smo se tudi s tremi odvisniki od prepovedanih drog, ki so pripovedovali o svojih začetkih ter eksperimentiranju z različnimi vrstami prepovedanih drog in o poti, ki jih je vodila navzdol, v odvisnost.

2 OSREDNJI DEL RAZISKOVALNE NALOGE

2.1 Potek raziskovalnega dela

V Osrednji knjižnici Celje, na Oddelku za študij, smo se dogovorili, da so nam tamkajšnji bibliotekarji pripravili raziskovalne naloge, ki so jih osnovnošolci drugih celjski šol izdelali na temo prepovedanih drog. Pregledali smo kar zajeten kupček raziskovalnih del, od katerih je bilo najstarejše staro skoraj 20 let. Nekatera njihova spoznanja bomo na kratko predstavili v poglavju, ki se nanaša na dognanja drugih raziskovalcev, ki so raziskovali področje prepovedanih drog.

Anketni vprašalnik je izpolnilo 134 učencev v šolah na podeželju, od tega 65 fantov in 69 deklet. V osmem razredu je izpolnilo vprašalnik 35 fantov in 40 deklet. V devetem razredu pa 30 fantov ter 29 deklet. V mestnih šolah smo vprašalnik ponudili 173 učencem, od tega je bilo 86 fantov in 87 deklet. Osmošolcev je bilo 48, osmošolk 36, devetošolcev 38 in devetošolk 51. Učenci vseh šol so vzpostavili precej resen odnos do tematike prepovedanih drog, zato se nismo soočali z večjimi težavami pri predstavitvi anketnega vprašalnika, niti pri reševanju le-tega.

Anketni vprašalnik je na Centru za zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog v Celju izpolnilo 60 oseb, ki so vključene v program zdravljenja. Uslužbenci na centru so nam pojasnili, da so vsi odvisniki izrazili veliko pozitivne volje pri reševanju vprašalnika.

Za anketni vprašalnik smo se odločili zato, ker je bil to najprimernejši način, da smo prišli do rezultatov. Vprašalnik je sestavljen iz treh vsebinskih sklopov:

1. sklop se nanaša na razmišljanje in znanje o prepovedanih drogah;
2. sklop razkriva konkretne izkušnje posameznikov z drogo ter
3. sklop, v katerem ugotavljamo, kako bi se posamezniki odločali v primeru, ko bi jim bila prepovedana droga dostopna za uživanje

2.1.1 Predstavitev anketnega vprašalnika

ANKETNI VPRAŠALNIK POZNAVANJE PREPOVEDANIH DROG IN NJENIH NEVARNOSTI

Učenec, učenka!

Sva učenca OŠ Ljubečna in obiskujeva 8. razred. S pomočjo te ankete bi rada izvedela, kakšno je tvoje poznavanje prepovedanih drog in kakšno je tvoje zavedanje o posledicah uživanja prepovedanih drog.

Prosiva te, da na vsa vprašanja odgovoriš iskreno, saj je anketa anonimna, rezultati pa bodo prikazani le v najini raziskovalni nalogi.

Da boš razumel, kaj natančno sva zajela pod pojem prepovedanih drog, ti na kratko pojasnjujeva razliko med naslednjima izrazoma:

Droge: vse substance, ki povzročajo odvisnost, vendar jih zakon ne prepoveduje (tobak, alkohol, kofein, tein ...);

Prepovedane droge: tiste substance, ki povzročajo odvisnost in jih zakon prepoveduje (konoplja (marihuana), ecstasy, amfetamin (speed), kokain, heroin...).

Spol (obkroži): m   ž   razred: _____

1. Ali te prepovedane droge, njihovi učinki in posledice sploh kaj zanimajo?

- a) zelo
- b) malo
- c) nič

Ali si že slišal za naslednje vrste prepovedanih drog:	da	ne
a) konoplja (marihuana)	1	2
b) amfetamin (speed)	1	2
c) ecstasy	1	2
d) heroin	1	2
e) kokain	1	2

Ali si se doma s starši že kdaj pogovarjal o prepovedanih drogah in o posledicah njihovega uživanja?

- a) da
- b) ne

Kje si izvedel kaj o prepovedanih drogah (možnih več odgovorov):

- a) doma
- b) v šoli
- c) na televiziji

- d) na internetu
- e) med prijatelji
- f) v časopisih
- g) nisem še ničesar izvedel

Ali se v šoli kdaj pogovarjate o prepovedanih drogah?

- a) večkrat
- b) včasih
- c) nikoli

Ali meniš, da imaš na razpolago dovolj informacij o prepovedanih drogah?

- a) da
- b) ne
- c) ne vem
- d) me ne zanima

Ali bi želel imeti več informacij o:

- posledicah uživanja prepovedanih drog
  - a) da
  - b) ne
  - c) jih imam dovolj
- vrstah in učinkih prepovedanih drog
  - a) da
  - b) ne
  - c) jih imam dovolj

Ali si že kdaj prebral kakšno knjigo ali pogledal film, ki opisuje življenje odvisnika od prepovedanih drog (možnih več odgovorov)?

- a) pogledal film
- b) prebral knjigo
- c) prebral članek v časopisu
- d) ničesar pogledal ali prebral, ker nisem imel možnosti
- e) ničesar pogledal ali prebral, ker me ne zanima

Ali poznaš učinke po zaužitju prepovedane droge?

- a) da
- b) ne
- c) približno
- d) me ne zanima

Ali poznaš posledice dolgotrajnejšega uživanja prepovedanih drog?

- a) da
- b) ne
- c) približno

d) me ne zanima

Ali misliš, da so vse prepovedane droge nevarne?

- a) da
- b) ne
- c) ne vem
- d) me ne zanima

2. Ali poznaš koga (prijatelja, znanca, vrstnika ...), ki je že poskusil prepovedano drogo?

- a) enega
- b) dva
- c) več
- d) nobenega

Kje bi se po tvojem mnenju dalo dobiti drogo?

Ali poznaš koga (prijatelja, znanca, vrstnika ...), ki prodaja drogo?

- d) da
- e) ne
- f) ne vem

Ali bi zatožil nekoga (prijatelja, znanca, vrstnika ...), za katerega bi vedel, da uživa prepovedane droge?

- a) da
- b) ne
- c) se ne morem odločiti

Komu bi zaupal, če bi ti kdo ponudil prepovedano drogo?

- b) nikomur
- c) prijatelju
- d) staršem
- e) policiji
- f) učiteljem
- g) komu drugemu _____

Ali si že imel kdaj možnost poskusiti prepovedano drogo?

- a) enkrat
- b) dvakrat
- c) večkrat
- d) nikoli

Ali veš, kakšno vrsto odvisnosti povzroča: psihično   fizično   ne vem

a) konoplja (marihuana)	1	2	3
b) ecstasy	1	2	3
c) amfetamin (speed)	1	2	3
d) heroin	1	2	3
e) kokain	1	2	3

3. Če bi imel možnost, ali bi poskusil določeno vrsto prepovedane droge (možnih več odgovorov):

- a) konopljo (marihuano)
- b) ecstasy
- c) amfetamin (speed)
- d) heroin
- e) kokain
- f) ne bi poskusil ničesar

Iz kakšnega razloga bi poskusil prepovedano drogo (možnih več odgovorov)?

- a) radovednost
- b) občutek odraslosti
- c) da bi vsaj za nekaj časa pozabil probleme, ki jih imam
- d) da ne bi bil izjema v neki skupini
- e) iz drugega razloga _____
- f) sploh ne bi poskusil prepovedane droge

Pri razlagi rezultatov smo se osredotočili le na tista vprašanja, ki najbolj razkrivajo konkretna mnenja o prepovedanih drogah ter aktivno prisotnost droge med osmošolci in devetošolci.

Število anketirancev, prikazanih v tabelah

Tabela 1: Število anketiranih učencev na podeželskih osnovnih šolah

Razred	Fantje	Dekleta	Skupaj
8.	35	40	75
9.	30	29	59
Skupaj	65	69	134

Tabela 2: Število anketiranih učencev na mestnih osnovnih šolah

Razred	Fantje	Dekleta	Skupaj
8.	48	36	84
9.	38	51	89
Skupaj	86	87	173

Tabela 3: Število anketiranih oseb, ki so vključene v program odvajanja odvisnosti od prepovedanih drog

Fantje	Dekleta	Skupaj
49	11	60

2.2 Predstavitev rezultatov anketnih vprašalnikov med osnovnošolci

2.2.1 Zanimanje za prepovedane droge

Anketni vprašalnik pričenjamo z uvodnim vprašanjem, ki precej razodeva, ali se posameznik miselno že na nek način srečuje s prepovedano drogo. Zanimalo nas je, koliko osnovnošolce sploh zanimajo prepovedane droge, njihovi učinki in posledice. Ugotavljamo, da na mestnih šolah prepovedane droge, njihovi učinki in posledice zelo zanimajo 16 učencev in malo 80 učencev od 173 anketiranih, medtem ko na podeželskih šolah prepovedane droge 18 učencev zelo zanimajo, 33 učencev od 134 pa malo.

Zanimiva je primerjava rezultatov. V mestnih šolah je zanimanje za prepovedano drogo pri dekletih osmih razredov večje kot pri fantih, njihovih vrstnikih. Očitno je, da se več kot polovica anketiranih osmošolcev sploh ne zanima za prepovedane droge, saj jih je od 48 kar 27 odgovorilo, da jih droga prav nič ne zanima. Samo en osmošolec je izrazil, da ga droge zelo zanimajo. Večina deklet, to je 23 od 36 anketiranih, pa je odgovorila, da se malo zanima za prepovedano drogo. Zanj se zelo zanima 6 osmošolk.

Pri devetošolcih zanimanje nekoliko zraste. Pet devetošolcev od 38 anketiranih se za drogo zelo zanima, 18 devetošolcev se malo zanima, popolnoma nobenega zanimanja za drogo pa ne kaže 15 devetošolcev. Devetošolke se večinoma nič ne zanimajo za drogo, saj je 28 od 51 anketiranih odgovorilo, da jih droga ne zanima, štiri pa so odgovorile, da pa jih droga zelo zanima.

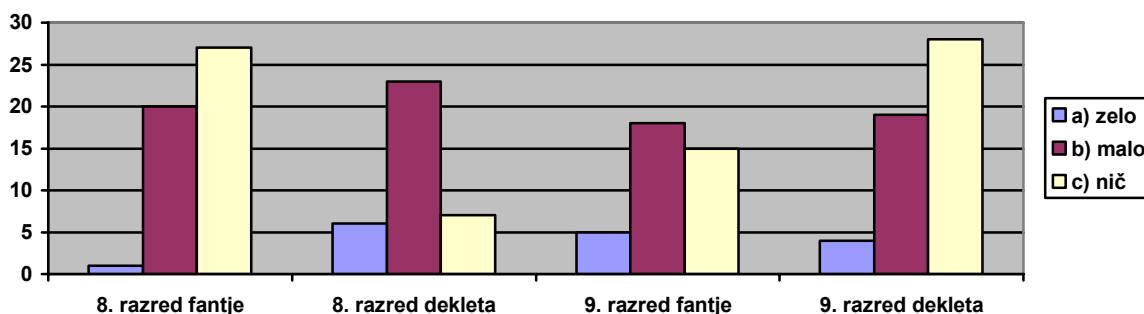
V osnovnih šolah na podeželju je zanimanje za prepovedano drogo v primerjavi z mestnimi šolami večje. Pet osmošolcev je namreč odgovorilo, da se zelo zanima za drogo, čeprav je 21 od 35 anketiranih jasno izrazilo, da se za drogo prav nič ne zanimajo. Dekleta iz osmih razredov večinoma ne kažejo večjega zanimanja za prepovedane droge, saj so izrazile predvsem nezanimanje – od 40 anketiranih, se jih za drogo 27 nič ne zanima. Štiri pa se zanj zelo zanimajo.

Učenci devetih razredov že kažejo večje zanimanje, saj 7 od 30 anketiranih fantov, odgovarja, da jih droga zelo zanima, slaba polovica pa, da jih droga nič ne zanima. Devetošolke se za drogo v veliki večini prav nič ne zanimajo, saj jih kar 21 od 29 anketiranih odgovori negativno.

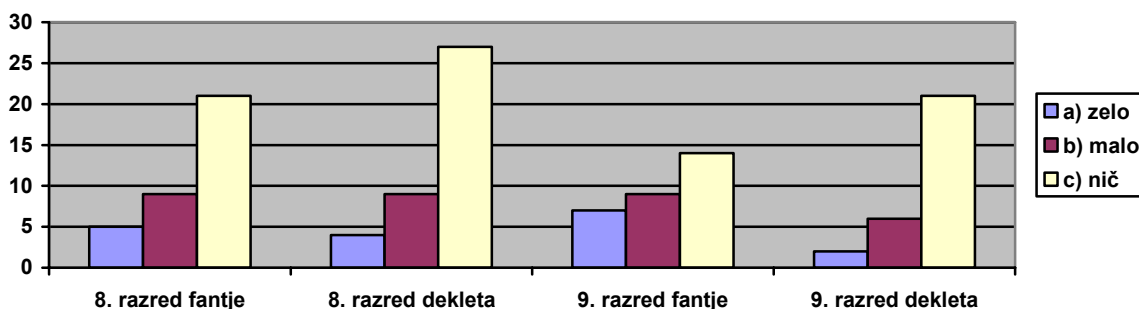
Prepovedane droge sploh ne zanimajo slabe polovice učencev na mestnih šolah in več kot 60 % učencev na podeželskih šolah.

Zanimanje za prepovedane droge, njihove učinke in posledice

Graf 1: Šoli v mestu

Graf 2: Šoli na podeželju

2.2.2 Pogovarjanje s starši o nevarnosti prepovedanih drog

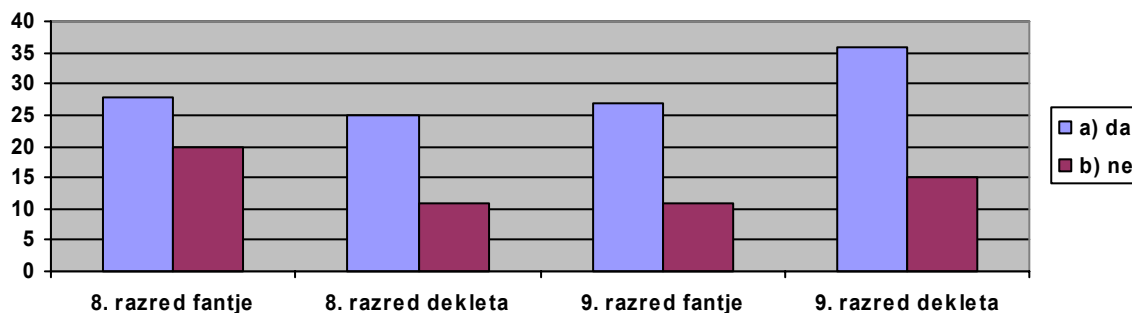
Zanimalo nas je tudi, ali se osnovnošolci že seznanjajo s problematiko uživanja prepovedanih drog in s posledicami uživanja. Menimo, da ima ozaveščenost o nevarnostih uživanja in ozaveščenost o posledicah uživanja prepovedanih drog pomemben vpliv na posameznikovo odločitev o tem, ali bo poskusil prepovedane droge.

Zato smo v vprašalniku postavili tudi to vprašanje in odkrili, da je v obeh skupinah – tako v osmih in devetih razredih mestnih šol, kakor tudi v osmih in devetih razredih podeželskih šol delež tistih, ki so se doma s starši že pogovarjali o tem, višji, kot delež tistih, ki se s starši o drogah še niso pogovarjali. Ugotavljamo pa, da je še vedno zaskrbljujoče visok delež tistih učencev, ki se s starši o problematiki prepovedanih drog sploh še niso

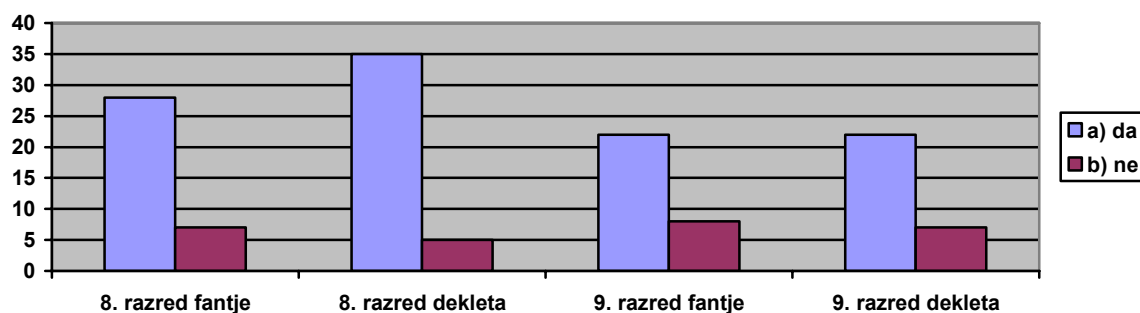
pogovarjali. Dejstvo je, da je število tistih, ki se doma s starši še nikoli niso pogovarjali o drogi, večje v mestnem okolju kot na podeželju.

Ali se doma že kdaj pogovarjajo o prepovedanih drogah in o posledicah njihovega uživanja?

Graf 3: Šoli v mestu

Graf 4: Šoli na podeželju

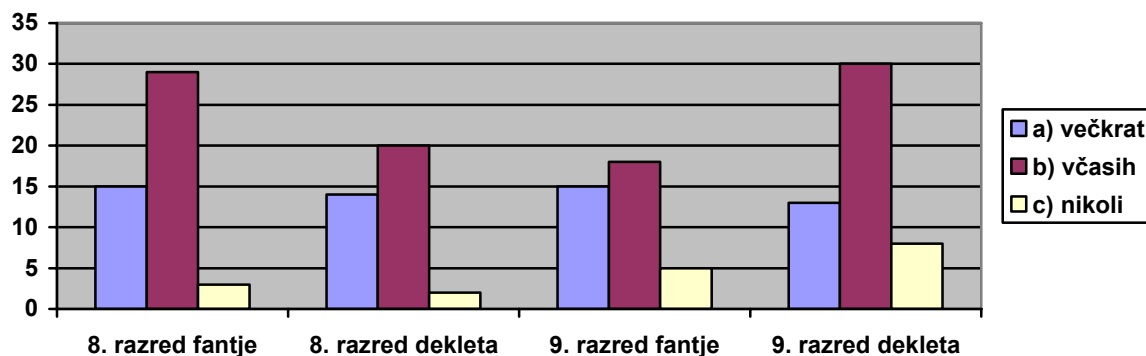
2.2.3 Viri informacij o prepovedanih drogah

Menimo, da je tudi šola eden izmed pomembnih dejavnikov, ki naj bi omogočila mladostnikom, da o prepovedani drogi in njeni nevarnosti, čimbolj pogosto spregovorijo in s tem pripomorejo k večji ozaveščenosti. Več kot polovica učencev osmih in devetih razredov na mestnih šolah priznava, da se v šoli le včasih pogovarjajo o drogi. Res pa je, da samo trije osmošolci in dve osmošolki iz mestnih šol trdijo, da se o prepovedanih drogah nikoli ne pogovarjajo, isto pa trdi tudi 5 devetošolcev in 8 devetošolk. V šolah na podeželju je slika malce bolj spodbudna. Tam slaba polovica anketirancev osmih in devetih razredov trdi, da šola le včasih poskrbi za pogovore o drogi. Anketiranci iz devetih razredov pa priznavajo, da se v šoli pogovarjajo o

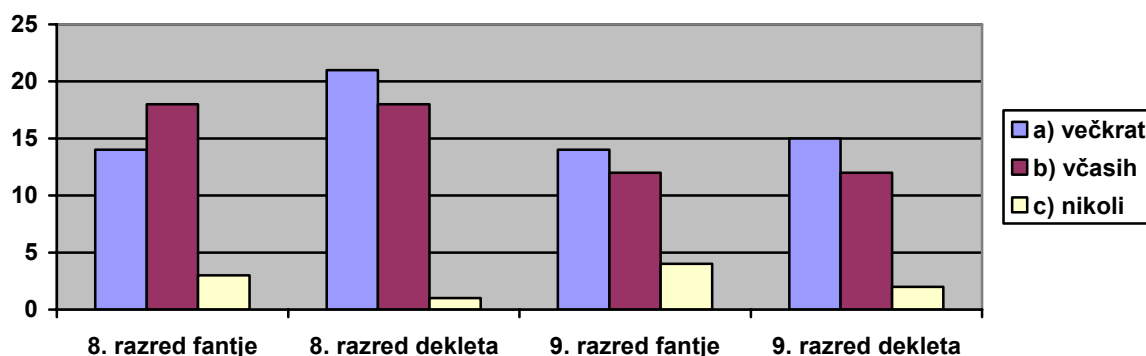
prepovedani drogi, 12 devetošolcev in isto število devetošolk trdi, da pogovor teče le včasih, in le štirje devetošolci ter dve devetošolki pravijo, da se o drogi nikoli ne pogovarjajo.

Ali se v šoli kdaj pogovarjate o prepovedanih drogah?

Graf 5: Šoli v mestu

Graf 6: Šoli na podeželju

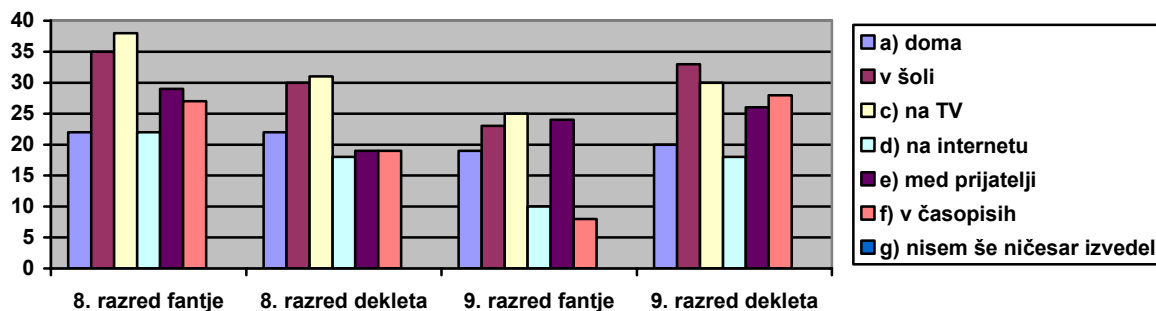

Kje mladostnik še pridobi informacije o drogi? V vprašalniku smo navedli tudi vprašanje, kje največ zvedo o prepovedanih drogah. Lahko so se odločili za več različnih možnosti (doma – v družini, v šoli, na televiziji, na internetu, med prijatelji, v časopisu, nisem še ničesar izvedel). Razvidno je, da se večinoma seznanjajo z informacijami o drogi preko medijev in šole, nekaj tudi med prijatelji. Več kot polovica anketiranih osmošolcev in devetošolcev v mestnih in podeželskih šolah je odgovorila, da so preko televizije in v šoli največ izvedeli o prepovedani drogi. Vsi anketiranci mestnih in podeželskih šol so odgovorili na več možnosti, ena sama osmošolka iz podeželske šole pa je odgovorila, da o prepovedani drogi doslej še ni ničesar izvedela.

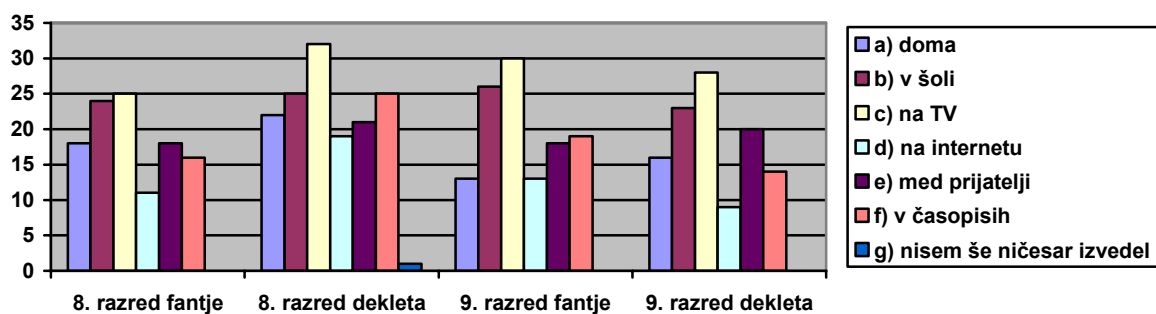
Večina osnovnošolcev (razen osmošolk mestnih in podeželskih šol) dobi več informacij o prepovedanih drogah od prijateljev kot od staršev.

Kje si izvedel kaj o prepovedanih drogah?

Graf 7: Šoli v mestu

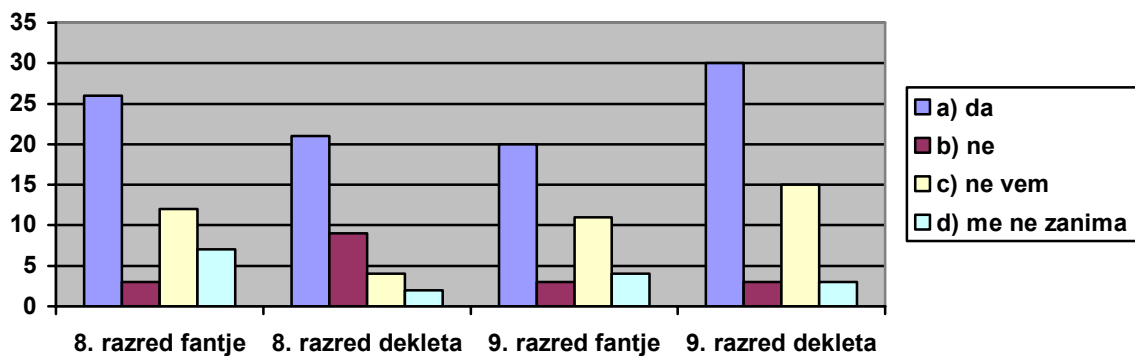
Graf 8: Šoli na podeželju

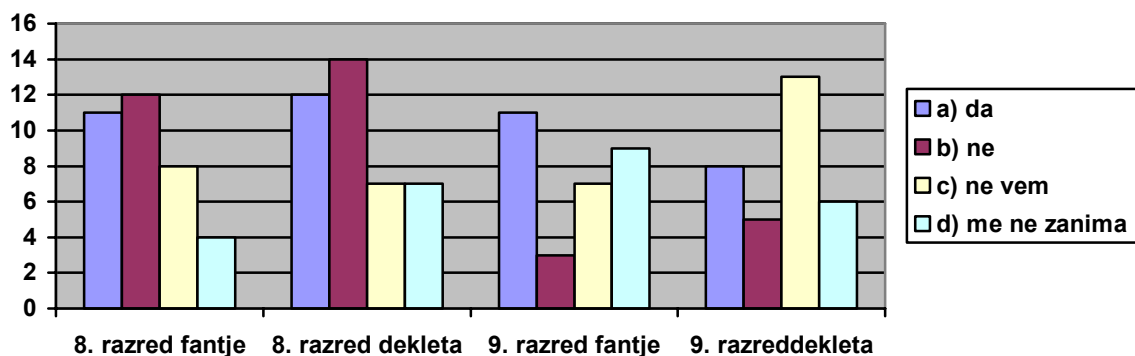
V šolah iz mestnega okolja več kot polovica anketiranih učencev priznava, da ima dovolj informacij o prepovedanih drogah. S tem se ne strinjajo trije osmošolci in devet osmošolk ter trije devetošolci in tri devetošolke. Dvanajst osmošolcev se ne more opredeliti, ali imajo dovolj informacij ali ne, se pravi, da ne vedo, prav tako ne vedo štiri učenke osmih razredov. Pri devetošolcih pa so rezultati pokazali, da 11 fantov ne ve zagotovo, če ima na razpolago dovolj informacij o prepovedani drogi, ravno tako tega ne ve 15 devetošolk. 16 anketirancev iz osmih in devetih razredov skupaj pa je odgovorilo, da jih to sploh ne zanima. Na podeželju pa je 12 osmošolcev in 14 osmošolk odgovorilo, da nimajo dovolj informacij, v primerjavi s svojimi mlajšimi sošolci isto priznavajo le trije devetošolci in pet devetošolk. Dovolj informacij je prejelo 11 devetošolcev in 8 devetošolk.

Ali meniš, da imaš na razpolago dovolj informacij o prepovedanih drogah?

Graf 9: Šoli v mestu

Graf 10: Šoli na podeželju

2.2.4 Poznavanje učinkov po zaužitju prepovedane droge

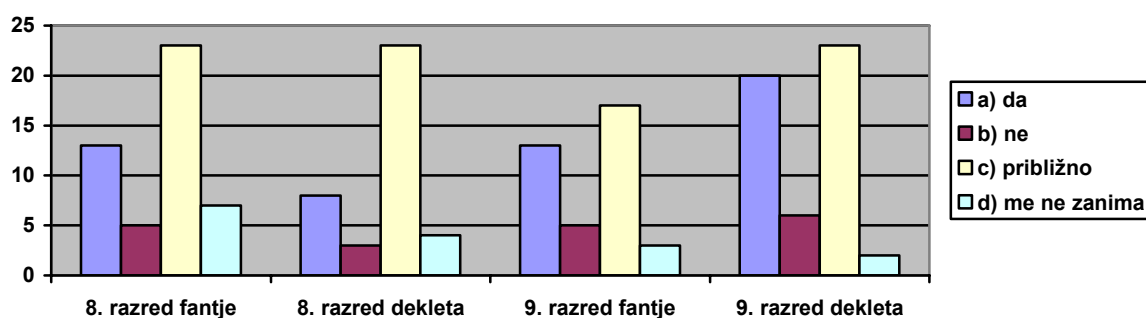
V anketni vprašalnik smo vključili tudi vprašanje, ki se nanaša na učinke, ki jih povzroči zaužitje droge. Želeli smo ugotoviti, ali je osnovnošolcem poznano, kakšno počutje povzročijo prepovedane droge oz. kakšne vplive ima na organizem in na vedenje posameznika prepovedana droga.

Rezultati so pokazali, da osnovnošolci večinoma nimajo jasnih predstav o učinkih droge; največ znanja o učinkih imajo dekleta devetih razredov na mestnih osnovnih šolah, in sicer jih 20 od 51 pravi, da pozna učinke po zaužitju prepovedane droge. Najmanj vedo o učinkih po zaužitju prepovedane droge dekleta osmih razredov podeželskih šol, saj jih je samo devet od skupno

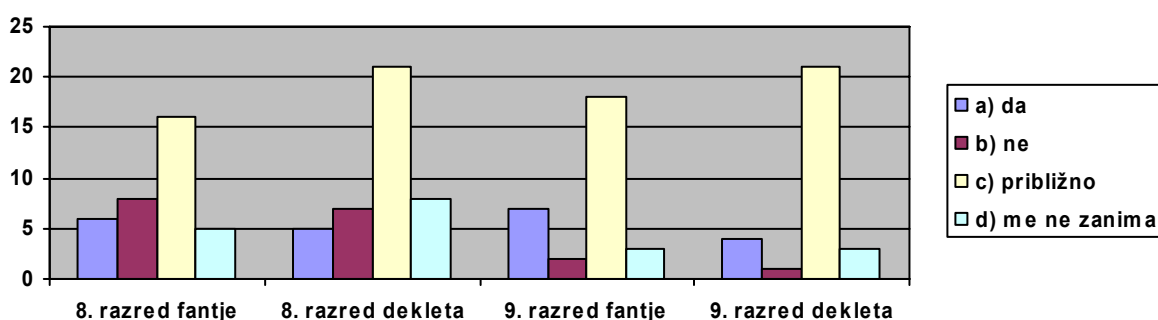
69 odgovorilo, da pozna te učinke. Večina vseh anketiranih se je opredelila, da učinke po zaužitju prepovedane droge pozna približno.

Ali poznaš učinke po zaužitju prepovedane droge?

Graf 11: Šoli v mestu

Graf 12: Šoli na podeželju

2.2.5 Poznavanje posledic dolgotrajnega uživanja prepovedanih drog

Kaj pa seznanjenost s posledicami dolgotrajnega uživanja prepovedanih drog? To vprašanje smo umestili v anketni vprašalnik zato, ker smo mnenja, da tudi poznavanje posledic uživanja prepovedanih drog lahko vpliva na posameznika, da se izogne kakršnikoli zlorabi tovrstnih substanc.

V mestnih šolah je več kot polovica anketiranih osmošolcev mnenja, da pozna posledice uživanja drog, saj je samo 7 osmošolcev od vseh anketiranih odgovorilo, da posledic ne pozna. Štirje pa so izrazili, da jih to sploh ne zanima. Tako je razvidno, da 29 anketirancev v osmih razredih pozna posledice dolgotrajnega jemanja prepovedanih drog, 8 anketirancev pa posledice pozna samo približno. Osmošolke večinoma poznajo posledice, saj sta se le dve opredelili za negativen odgovor, torej, da ne poznata posledic

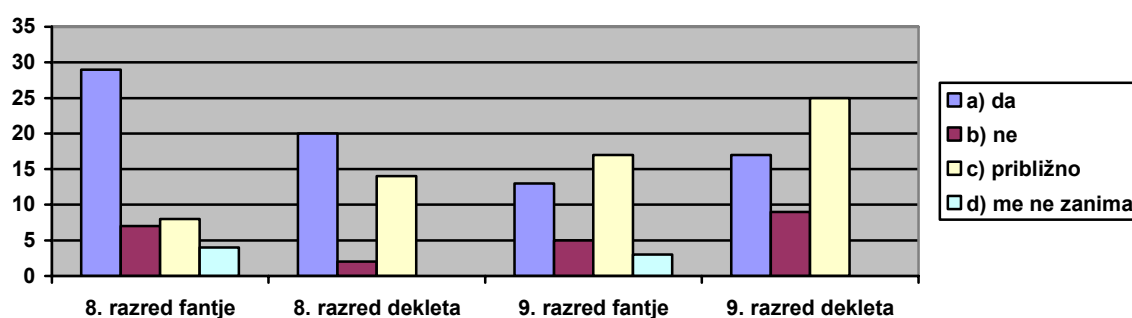

jemanja drog. Posledice pozna 20 osmošolk, 14 pa le približno. Pri učencih iz devetih razredov je razvidno, da poznajo posledice jemanja drog nekoliko manj kot mlajši sošolci, saj je 19 devetošolcev in 17 devetošolk odgovorilo, da posledice dobro poznajo, 10 devetošolcev in 25 devetošolk pa se je opredelilo, da posledice pozna približno. Štirinajst učencev iz 9. razredov v mestnih šolah pa posledic jemanja drog sploh ne pozna.

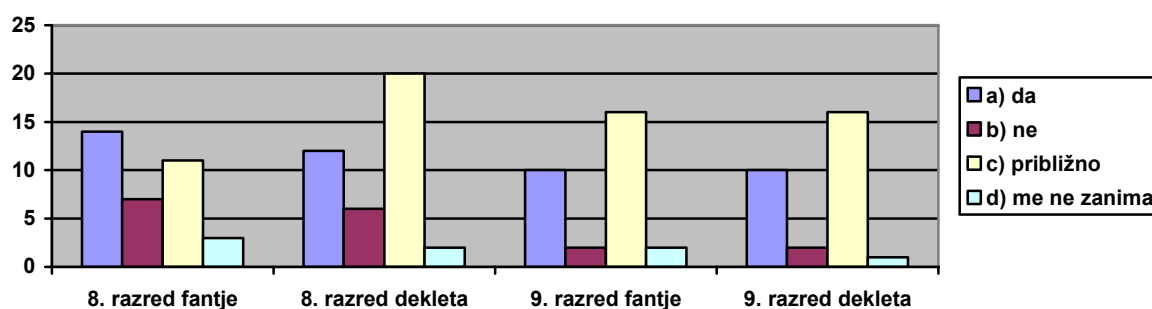
Pri učencih v šolah na podeželju je znanje o posledicah dolgotrajnega jemanja prepovedanih drog šibkejše kot pri njihovih vrstnikih v mestu. V primerjavi z osmošolci iz mestnih šol, kjer se jih je 29 opredelilo, da posledice poznajo, je od osmošolcev iz podeželskih šol le 14 takih, ki dobro poznajo posledice jemanja drog. Devetošolcev in devetošolk pa še manj, in sicer po 10 v obeh skupinah.

Ali poznaš posledice dolgotrajnega uživanja prepovedanih drog?

Graf 13: Šoli v mestu

Graf 14: Šoli na podeželju

2.2.6 Priložnost dostopa do prepovedanih drog

Osrednji del anketnega vprašalnika je namenjen raziskavi konkretne zlorabe prepovedane droge med osmošolci in devetošolci na mestnih in podeželskih šolah. Na osnovi teh rezultatov je dobro viden določen delež tistih, ki imajo že konkretno izkušnjo z drogo, v kolikor se so anketiranci odločili razodeti resnico. Predvidevamo namreč, da obstaja majhen delež takih, ki si niso upali odgovoriti po resnici, ne glede na anonimnost ankete. Vendar bomo, neodvisno od tega, razpoložljive rezultate sprejeli za verodostojne. V sklop, ki se nanaša na zlorabo droge, smo vključili vprašanja, ki se nanašajo na to, ali poznajo koga, ki uživa prepovedano drogo ali koga, ki jo preprodaja. Zanimalo nas je tudi, ali morda vedo, kje bi se po njihovem mnenju dalo dobiti drogo. Odgovori na to vprašanje so bili različni in razodevajo, da jim je precej jasno, kje bi se dalo drogo kupiti. Najpogostejši odgovori so se glasili: na ulici, v gostilnah, v nočnih klubih in njihovi okolici, pri dilerjih, v parku, v mestu, na črnem trgu, preko prijateljev.

Ena izmed najpomembnejših vprašanj se nanašajo na odkrivanje konkretne razširjenosti oziroma zlorabljanja prepovedane droge med anketiranimi osmošolci in devetošolci. Vprašali smo jih namreč, če so kdajkoli poskusili prepovedano drogo ter kolikokrat, in če bi jo poskusili v primeru, ko bi imeli priložnost ter zakaj bi tvegali ta korak, ki je pogosto lahko zelo usoden.

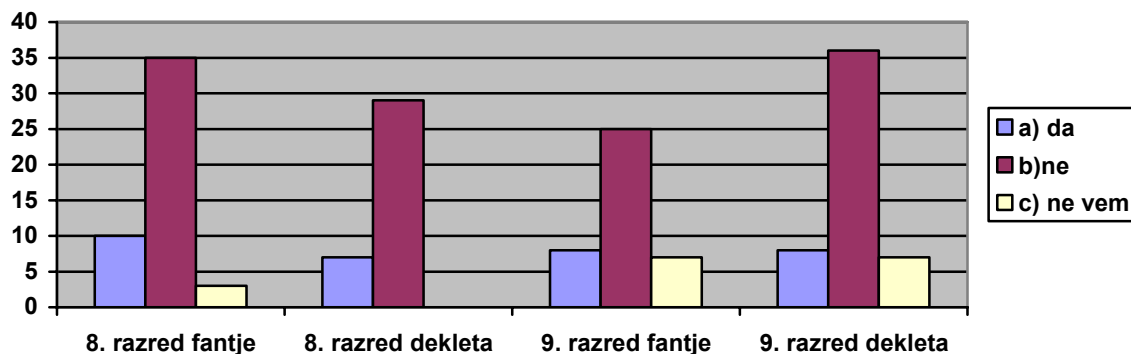
Odločili smo se, da bomo izvzeli določena vprašanja in prikazali le njihove rezultate, ker menimo, da najbolj odsevajo konkretno razširjenost ali zlorabo droge med osmošolci in devetošolci.

V primeru, ko jih sprašujemo, ali poznajo koga, ki preprodaja prepovedano drogo, lahko ocenimo, kako blizu so potencialni zlorabi droge oni sami. Menimo, da se jim v primeru, ko poznajo preprodajalca, ni treba preveč truditi, da bi prišli do droge, če bi jih to zanimalo.

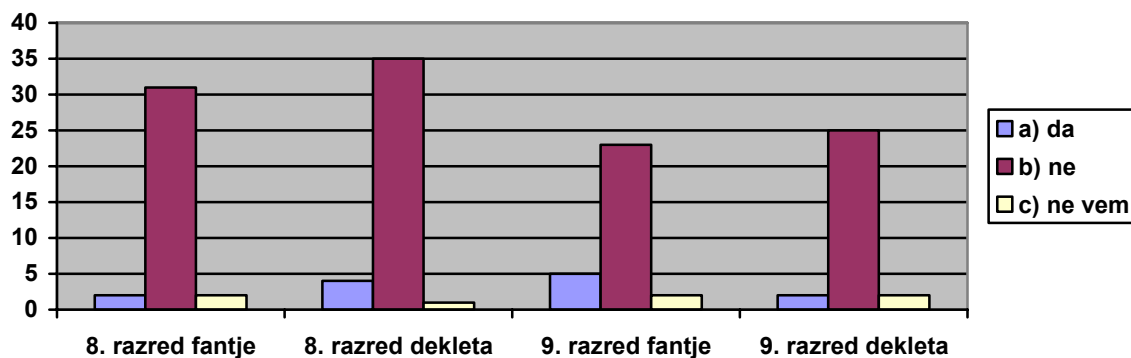
V šolah iz mestnega okolja se je izkazalo, da pozna 10 osmošolcev vsaj enega preprodajalca prepovedanih drog, 35 osmošolcev pa ne pozna nikogar, medtem ko večina osmošolk, to je 29, ne pozna nobenega preprodajalca, 7 osmošolk pa je priznalo, da preprodajalce pozna. Delež osmošolcev iz podeželskih šol je bistveno manjši, saj sta le dva fanta in štiri dekleta odgovorila, da poznajo vsaj enega preprodajalca. Med fanti, ki obiskujejo deveti razred, je 5 takih, ki pozna preprodajalce, prav tako preprodajalce prepovedanih drog poznata dve dekleti.

Ali poznaš koga, ki preprodaja prepovedano drogo?

Graf 15: Šoli v mestu

Graf 16: Šoli na podeželju

Vprašanje, s katerim smo želeli konkretno raziskati, v kolikšni meri so prepovedane droge že zlorabljene med osmošolci in devetošolci v mestnem in podeželskem okolju, velja za eno osrednjih, saj bi lahko služilo tudi kot kriterij za razodevanje potencialnih rednih uporabnikov prepovedanih drog ali lahko celo potencialnih zasvojenecv. To je vprašanje, če so anketiranci že imeli možnost poskusiti prepovedano drogo. Možni odgovori so bili: a) enkrat, b) dvakrat, c) večkrat, d) nikoli.

Rezultati kažejo, da so med osmošolci iz mestnega okolja trije, ki so poskusili prepovedano drogo enkrat, eden je drogo poskusil dvakrat, dva pa večkrat. 42 od vseh anketiranih osmošolcev ni nikoli poskusilo prepovedane droge. Ena osmošolka priznava, da je drogo poskusila enkrat, večkrat so jo poskusile tri osmošolke, nobenkoli pa 32 deklet iz osmih razredov. Prepovedano drogo je poskusil en devetošolec enkrat, večkrat pa 6 devetošolcev, 31 jih droge nikoli ni poskusilo. Pri devetošolkah pa so rezultati drugačni: šest jih je drogo poskusilo enkrat, štiri devetošolke dvakrat, sedem pa večkrat.

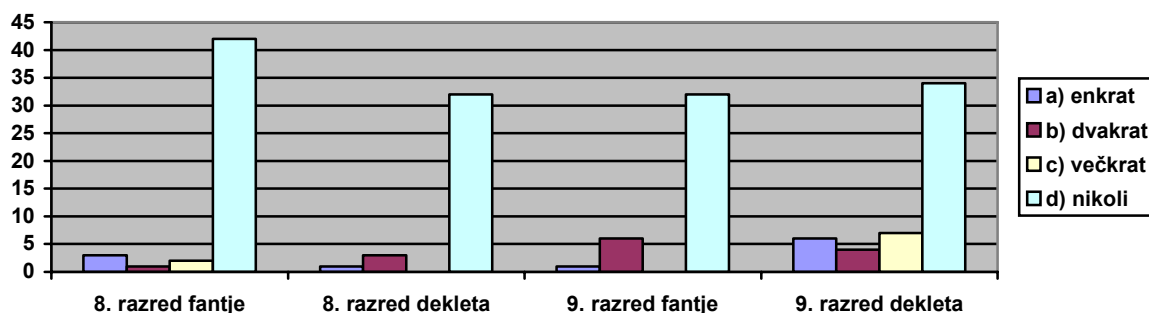
V šolah iz podeželskega okolja pa je slika bolj spodbudna. Le en osmošolec je poskusil drogo večkrat, ostalih 34 pa nikoli. Prav tako je pri njihovih

sošolkah: drogo je poskusila večkrat le ena, nikoli pa je ni poskusilo 39 osmošolk. Enkrat je poskusil drogo en sam devetošolec, eden izmed anketiranih jo je poskusil dvakrat, dva pa večkrat, ostalih 26 droge nikoli ni poskusilo. Pri devetošolkah pa je stanje nekoliko manj razveseljivo: pet jih je poskusilo drogo enkrat, tri so jo poskusile večkrat, 21 devetošolk pa nikoli ni poskusilo prepovedanih drog.

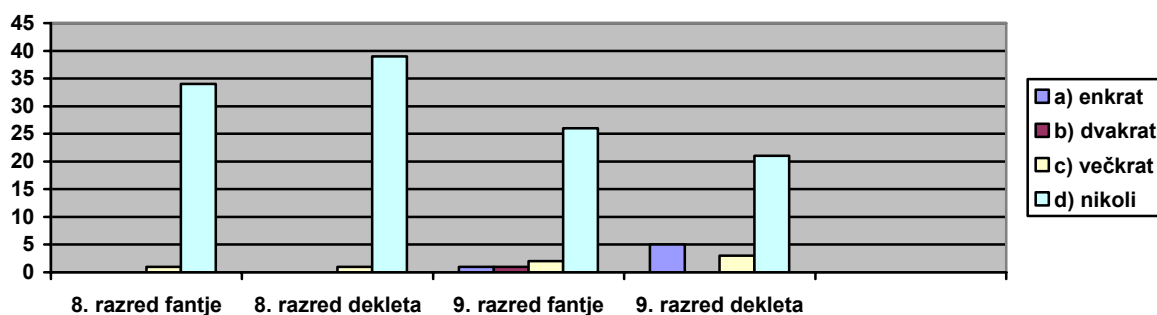
Opažamo, da je večji delež zlorabe prepovedanih drog med dekleti iz devetih razredov v obeh okoljih – mestnem in podeželskem. Torej je na podeželskih šolah okrog 90 % osnovnošolcev povedalo, da take možnosti še niso imeli, medtem ko je bilo takih osnovnošolcev na mestnih šolah okrog 80 %.

Ali si že imel kdaj možnost poskusiti prepovedano drogo?

Graf 17: Šoli v mestu

Graf 18: Šoli na podeželju

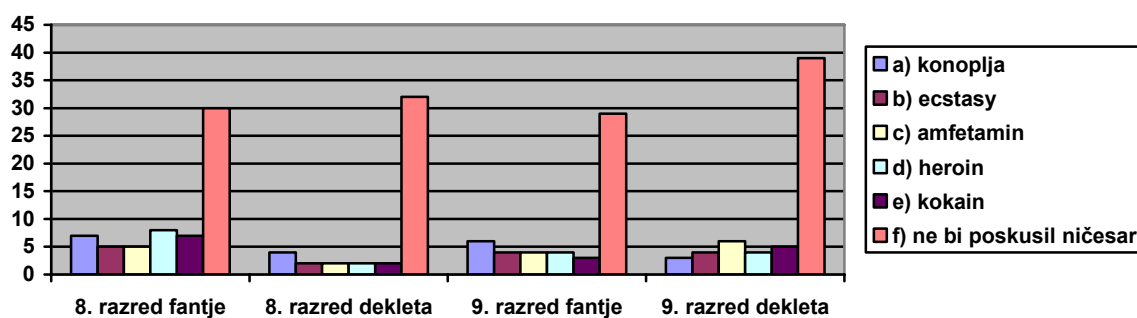
2.2.7 Prepovedane droge, ki bi jih poskusili osnovnošolci, če bi imeli priložnost

Osnovnošolcem smo postavili tudi vprašanje o tem, ali bi poskusili določeno vrsto prepovedane droge, če bi imeli tako možnost. Možnih je bilo več odgovorov. Največ osnovnošolcev ne bi poskusilo nobene vrste prepovedane droge.

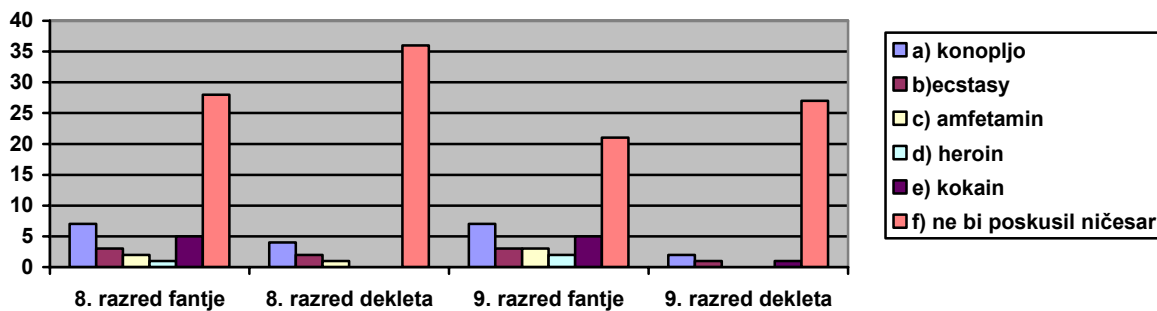
Na splošno bi največ osnovnošolcev, tako na mestnih kot na podeželskih šolah, poskusilo konopljo, če bi imelo možnost. Izstopajo osmošolci in devetošolke mestnih šol, saj bi jih več kot konopljo želelo poskusiti heroin. Poleg tega je zanimivo, da bi osnovnošolci podeželskih šol želeli poskusiti predvsem konopljo in opazno manj ostale vrste prepovedanih drog, medtem ko bi osnovnošolci mestnih šol želeli skorajda enakovredno kot konopljo poskusiti tudi ostale vrste prepovedanih drog.

Če bi imel možnost, ali bi poskusil določeno vrsto prepovedane droge?

Graf 19: Šoli v mestu

Graf 20: Šoli na podeželju

2.2.8 Motivi za eksperimentiranje s prepovedanimi drogami

Izhajajoč iz prejšnjega vprašanja, smo želeli, da navedejo razloge, zakaj bi sploh poskusili prepovedano drogo. Kaj se skriva za tem, da se odločijo za prvi poskus prepovedane droge? V odgovoru smo jim ponudili več možnosti, lahko so obkrožili tudi več odgovorov (radovednost, občutek odraslosti, da bi vsaj za nekaj časa pozabil probleme, ki jih imam, da ne bi bil izjema v neki skupini, sploh ne bi poskusil prepovedane droge, iz drugega razloga).

Osmošolci iz mestnega okolja so večinoma navedli radovednost (7 odgovorov – upoštevamo, da so posamezniki obkrožili več možnosti) kot glavni razlog, da bi sploh poskusili drogo, tej sledi občutek odraslosti (4 odgovori).

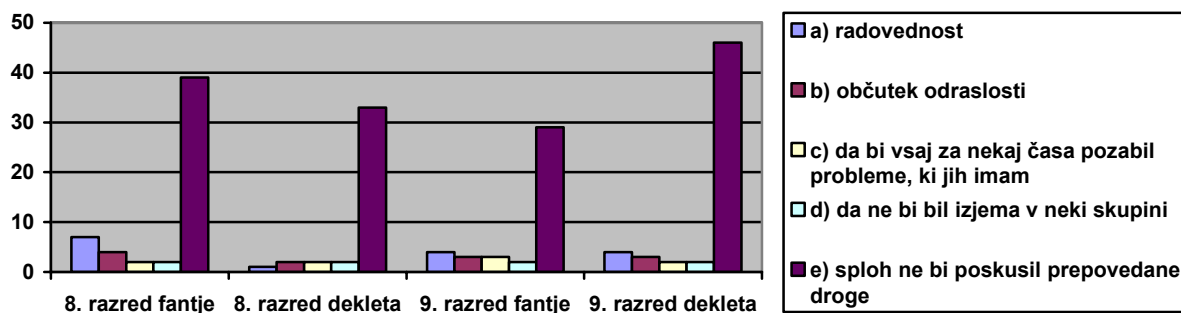
Izstopajo tisti, ki pravijo, da prepovedane droge sploh ne bi poskusili.

Tudi učenci devetih razredov so se največkrat opredelili za radovednost, na drugem mestu je občutek odraslosti.

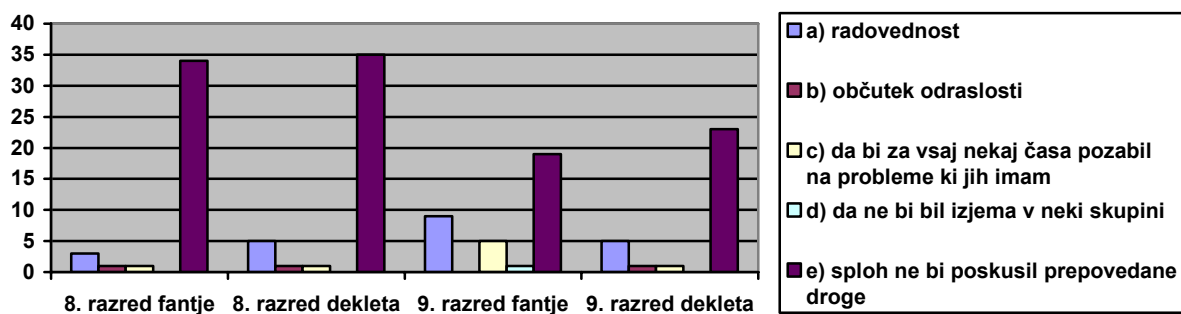
Tudi v šolah iz podeželskega okolja je razlog, da bi anketiranci poskusili prepovedano drogo, radovednost, sledi še mnenje, da bi jim droga pripomogla k občutku odraslosti in k temu, da lažje pozabijo na probleme.

Iz kakšnega razloga bi poskusil prepovedano drogo?

Graf 21: Šoli v mestu

Graf 22: Šoli na podeželju

2.2.9 Analiza rezultatov

Pridobljene in obdelane rezultate lahko strnemo v naslednje ugotovitve:

- Okrog 90 % osnovnošolcev prepovedane droge zanimajo malo ali nič, in sicer je takih osnovnošolcev v mestu 91 %, na podeželskih šolah pa 87 %.
- Več je tistih osnovnošolcev, ki so se doma s starši že pogovarjali o prepovedanih drogah in o posledicah njihovega uživanja kot tistih, ki se o tem doma še niso pogovarjali. Takih osnovnošolcev, ki se o tem doma še niso pogovarjali, je na mestnih šolah približno tretjina, na vaških šolah pa petina.
- Informacije o prepovedanih drogah osnovnošolci prejemajo iz različnih virov, od medijev, šole, staršev, do prijateljev. Pri tem je zanimivo, da večina osnovnošolcev dobi več informacij od prijateljev kot od staršev.
- Osnovnošolci slabo poznajo učinke po zaužitju prepovedane droge; še največ je takih, ki učinke poznajo približno ali pa jih sploh ne poznajo.
- Približno polovica osnovnošolcev na mestnih šolah meni, da pozna posledice dolgotrajnega uživanja prepovedanih drog; enako meni tretjina osnovnošolcev na podeželskih šolah.
- Približno 80 % osnovnošolcev na mestnih šolah še ni nikoli imelo možnosti poskusiti prepovedane droge, medtem ko je na podeželskih šolah takih osnovnošolcev okrog 90 %.
- Okrog 85 % osnovnošolcev, tako na mestnih kot tudi na podeželskih šolah, ne bi poskusilo nobene vrste prepovedane droge, če bi imeli to možnost; tisti pa, ki bi poskusili prepovedano drogo, bi se večinoma odločili za konopljo. Osmošolci in devetošolke mestnih šol bi se poleg konoplje odločili še za heroin.
- Največ osnovnošolcev bi prepovedano drogo poskusilo iz radovednosti.

2.3 Odgovori na hipoteze

Nismo uspeli potrditi hipoteze, da naši vrstniki mislijo, da dobro poznajo prepovedane droge, njihove učinke in nevarne posledice. Manj kot polovica anketiranih osnovnošolcev meni, da posledice dolgotrajnega uživanja prepovedanih drog pozna, vsi ostali menijo, da te posledice poznajo približno, jih ne poznajo ali pa jih to ne zanima. Da pozna učinke po zaužitju prepovedanih drog, meni približno 25 % osnovnošolcev, vsi ostali pravijo, da jih poznajo približno, da jih ne poznajo ali pa jih to ne zanima.

Uspeli smo potrditi trditev, da prepovedane droge bolj zanimajo osnovnošolce v mestu kot na podeželju. Glede na obdelane rezultate prepovedane droge, njihovi učinki in posledice nič ne zanimajo 44,5 % mestnih učencev in 61,9 % učencev s podeželskih šol.

Hipotezo, da imajo naši vrstniki dostop do različnih informacij o prepovedanih drogah (dobijo jih v šoli, od prijateljev, staršev, na televiziji, internetu, v časopisih) smo uspeli potrditi, vendar pa mislimo, da so te informacije pogosto pomanjkljive ali premalo kakovostne; zanimivo je, da osnovnošolci dobijo več informacij o prepovedanih drogah od vrstnikov kot od staršev.

Uspeli smo potrditi zastavljeno hipotezo, da imajo mestni osnovnošolci več dostopa do prepovedanih drog in tudi že več izkušenj kot primestni osnovnošolci; po naših ugotovitvah je imelo že vsaj enkrat možnost poskusiti prepovedane droge okrog 20 % mestnih osnovnošolcev in okrog 10 % podeželskih osnovnošolcev.

2.4 Resničnost, ki se odvija v metadonskem programu

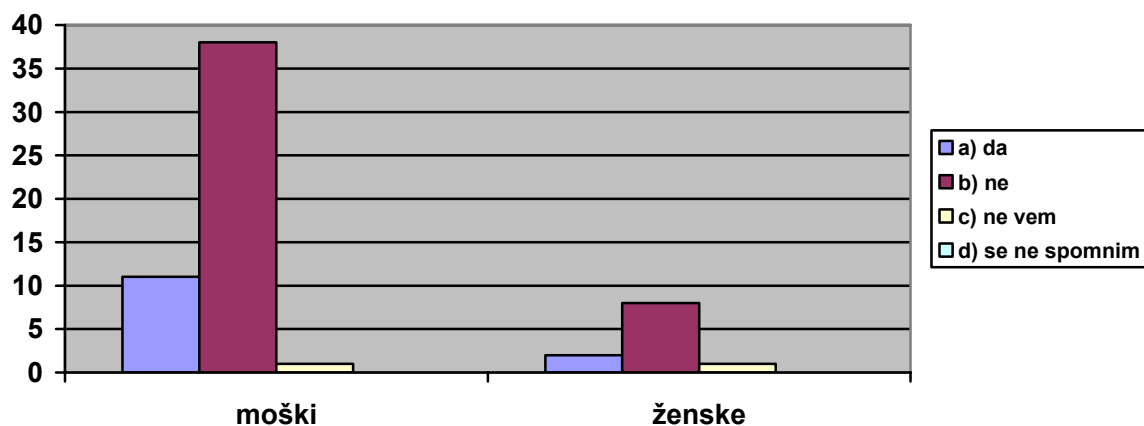
Za sodelovanje smo prosili tudi Center za zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog v Celju, kjer smo po njihovi privolitvi izvedli anketni vprašalnik med odvisniki, ki so vključeni v metadonski program. Želeli smo namreč raziskati, pri kateri starosti so začeli zlorabljati prepovedano drogo in zakaj, katera droga je pomenila njihov začetek, kaj bi svetovali mladim ljudem in kaj menijo o svoji trenutni situaciji oni sami. Te rezultate pojmuje kot pomembne zato, ker pričakujemo, da bodo našo raziskovalno nalogo prebrali tudi osnovnošolci, ki bi bili na ta način še jasneje seznanjeni s tragičnimi posledicami uživanja droge, kar želimo podkrepiti z rezultati te ankete in kasneje v naslednjem poglavju tudi z izjavami zasvojenecv in treh mater zasvojenecv. Tako želimo, da bi naša naloga imela večjo uporabno vrednost, saj bi v njej verjetno tudi starši mladostnikov in učitelji našli kar nekaj informacij za svoje otroke in učence.

2.4.1 Rezultati ankete med odvisniki, ki se zdravijo v metadonskem programu

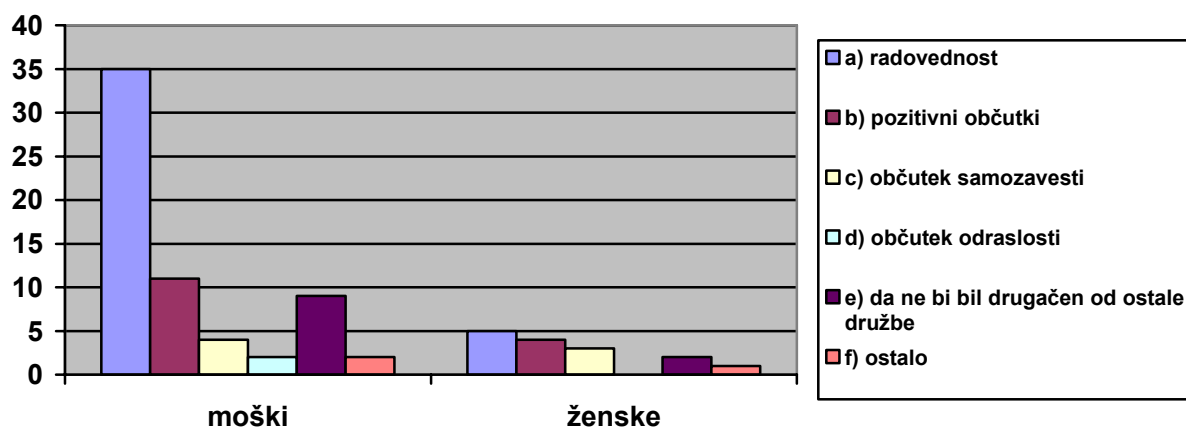
Na anketni vprašalnik je odgovarjalo skupno 60 anketirancev, od tega 49 moških in 11 žensk. Odvisniki, ki so vključeni v program zdravljenja v centru za zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog, so odgovarjali na naslednja vprašanja:

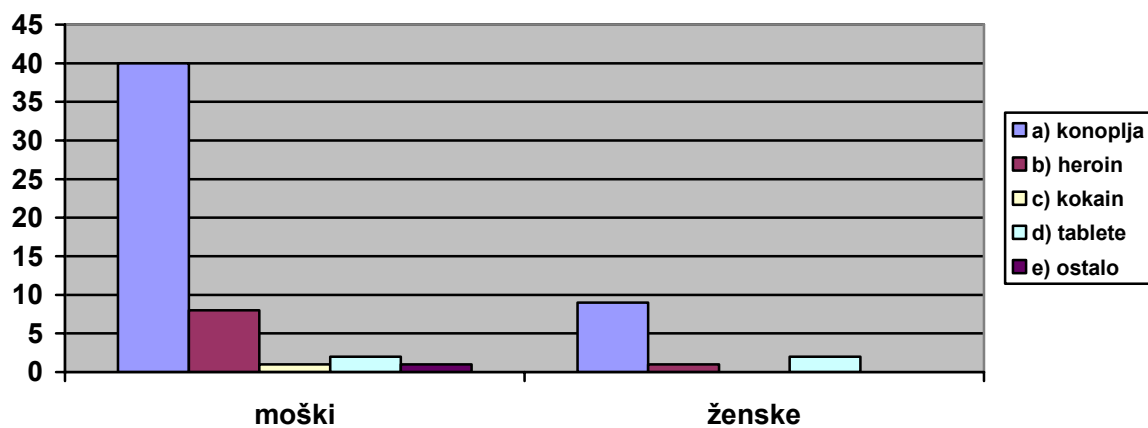
Graf 23: Meniš, da si bil pred prvim zaužitjem prepovedane droge dobro seznanjen s posledicami?

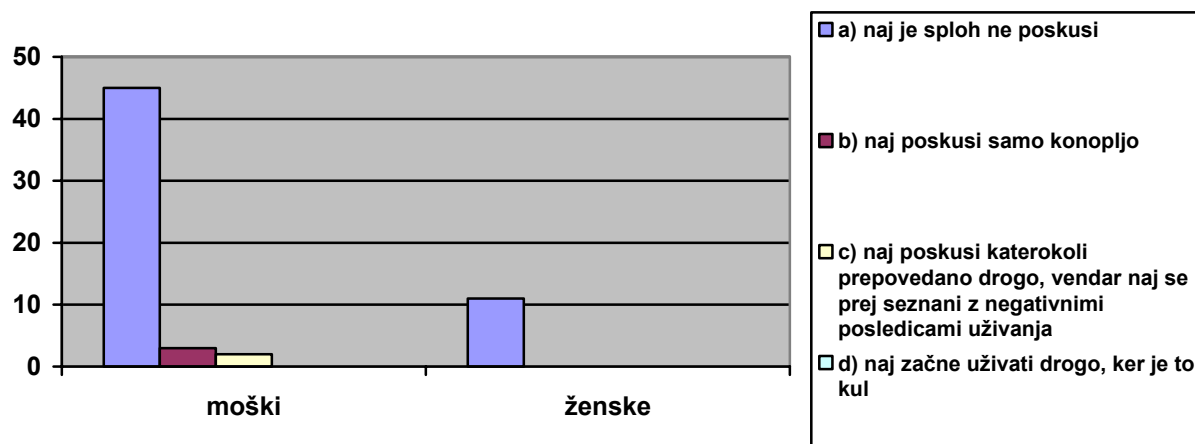
Graf 24: Kaj te je pritegnilo k uživanju prepovedane droge?

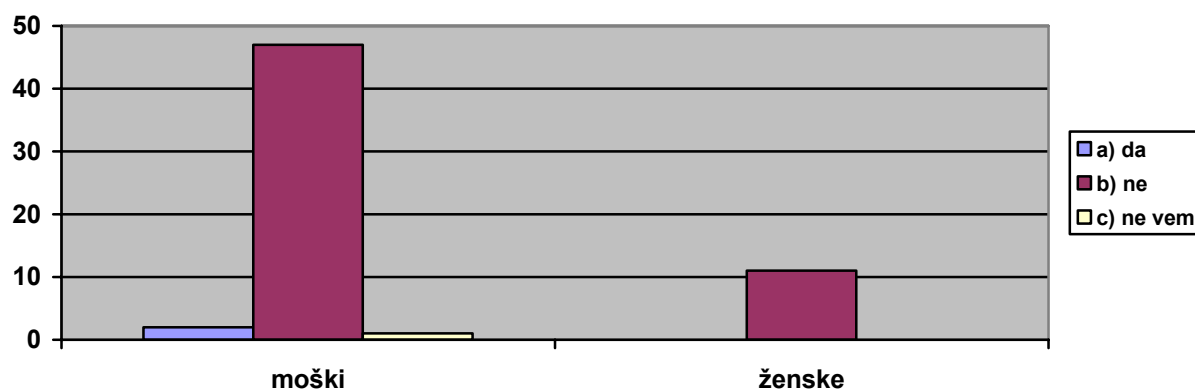
Graf 25: Katero vrsto prepovedane droge si najprej poskusil?

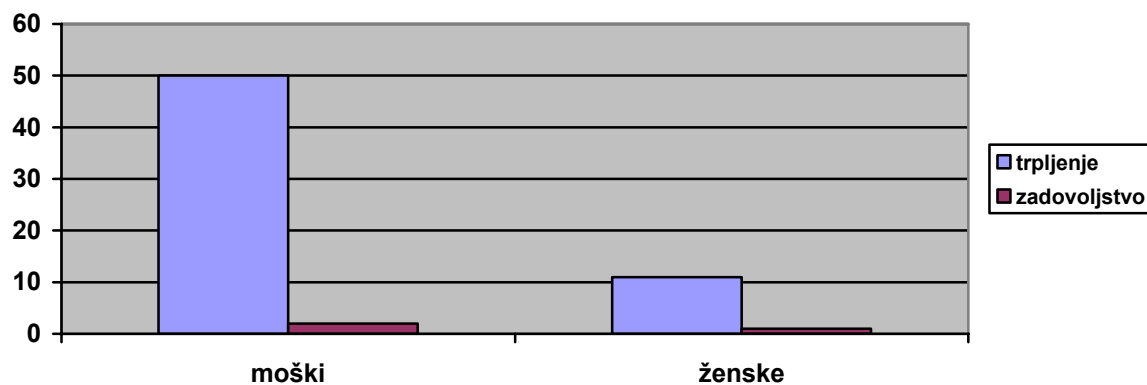
Graf 26: Kaj bi svetoval posamezniku, ki se je odločil, da bo poskusil prepovedano drogo?

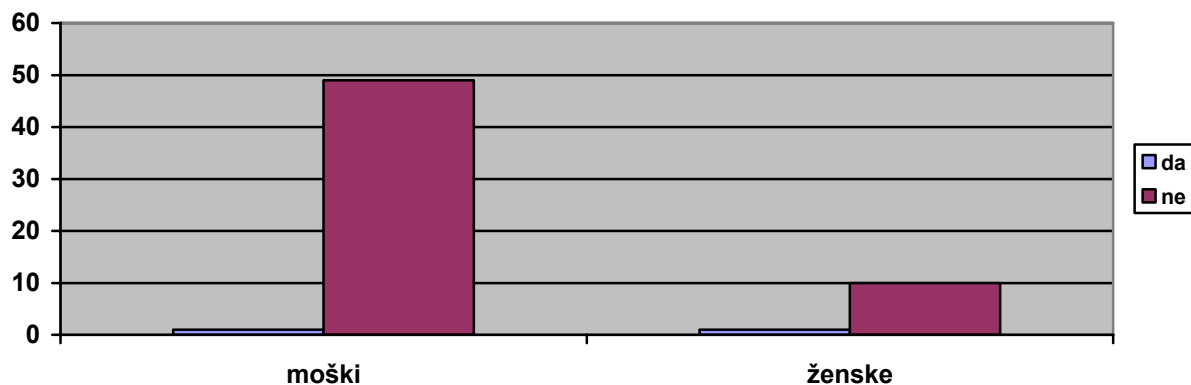
Graf 27: Če bi se imel možnost še enkrat odločiti, ali bi poskusil prepovedano drogo?

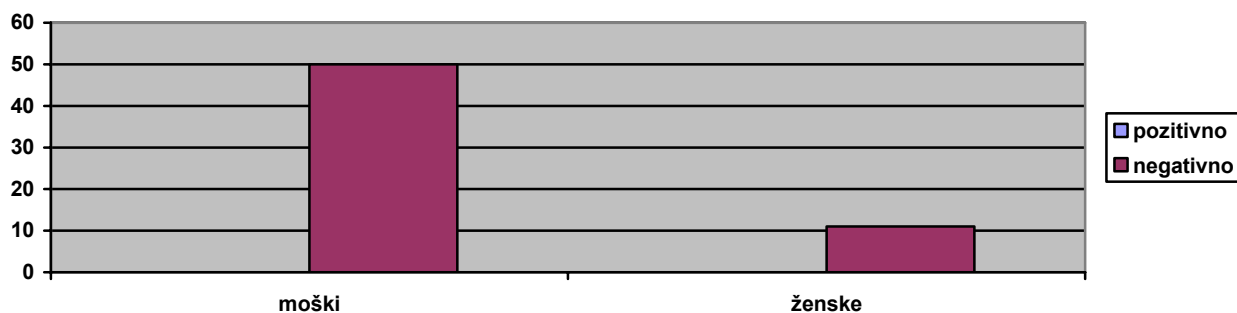
Graf 28: Kaj si dolgoročno imel od uživanja droge?

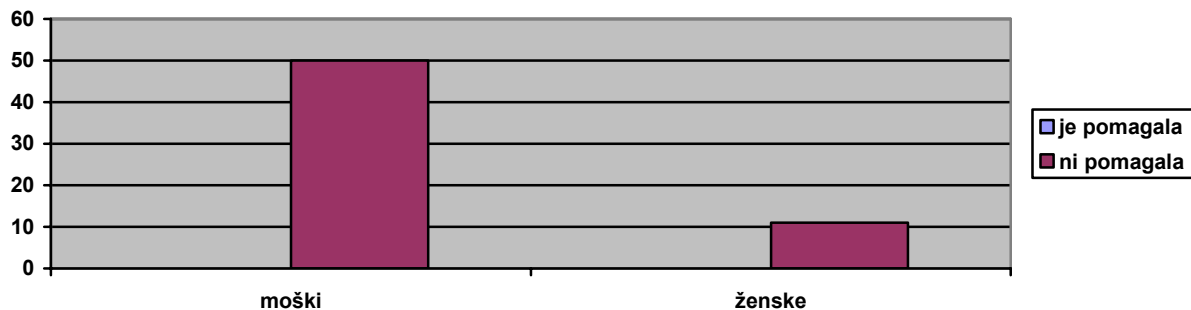
Graf 29: Ali si zadovoljen, da si poskusil prepovedano drogo?

Graf 30: Ali ti je droga spremenila življenje?

Graf št. 31: Ali ti je droga pomagala izpolniti želje in pričakovanja, ki si jih imel v življenju?

Če pogledamo rezultate anketirancev, ki so vključeni v program zdravljenja odvisnosti od prepovedanih drog – v t.i. metadonski program, vidimo, da so

njihovi odgovori večinoma zelo enotni. Rezultate lahko strnemo v naslednje ugotovitve:

- večina anketiranih meni, da pred prvim zaužitjem prepovedanih drog niso bili dobro seznanjeni s posledicami uživanja prepovedanih drog;
- večino je pritegnila k uživanju prepovedanih drog radovednost, v veliko manjši meri pa pozitivni občutki, želja po tem, da ne bi bili drugačni od ostale družbe in občutek samozavesti;
- večina anketiranih je najprej poskusila prepovedano drogo konopljo;
- večina bi posamezniku, ki se je odločil, da bo poskusil prepovedano drogo, svetovala, naj tega ne stori;
- če bi imeli možnost ponovne odločitve, da bi poskusili prepovedano drogo, jih večina tega ne bi nikoli storila;
- dolgoročno je uživanje prepovedanih drog prineslo večini trpljenje in le redkim izjemam zadovoljstvo;
- velika večina anketiranih ni zadovoljna, da je poskusila prepovedano drogo;
- vsem anketiranim je prepovedana droga spremenila življenje – in to v negativnem smislu;
- prepovedana droga nikomur ni pomagala izpolniti želja in pričakovanj, ki jih je imel v življenju.

Osebe, ki so vključene v program zdravljenja odvisnosti od prepovedanih drog, so odgovarjale še na vprašanje o tem, koliko so bile stare, ko so prvič poskusile prepovedano drogo.

Tabela 4: Starost anketirancev, ko so prvič poskusili drogo

STAROST	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ
Od 12 – 15 let	19	1	20
Od 16 – 20 let	20	7	27
Nad 20 let	10	3	13
SKUPAJ	49	11	60

Ugotavljamo, da je največ fantov prvič poskusilo prepovedano drogo med 12. in 18. letom, največ deklet pa po 15. letu.

2.4.2 Predstavitev ankete za zasvojenca, ki so vključeni v metadonski program

ANKETA

Spol: m ž   starost: _____

Koliko si bil star, ko si prvič poskusil drogo?

_____

Meniš, da si bil pred prvim zaužitjem prepovedane droge dovolj seznanjen s posledicami uživanja?

- a) da
- b) ne
- c) ne vem
- d) se ne spomnim

Kaj te je pritegnilo, da si užival prepovedano drogo (lahko obkrožiš več odgovorov)?

- a) radovednost
- b) pozitivni občutki
- c) občutek samozavesti
- d) občutek odraslosti
- e) da ne bi bil drugačen od ostale družbe
- f) ostalo _____

Katero vrsto droge si najprej poskusil?

- a) konopljo
- b) heroin
- c) kokain
- d) tablete (Apaurin, Lexaurin, ipd)
- e) ostalo _____

Katere vrste drog si že poskusil?

- a) konopljo
- b) heroin
- c) kokain
- d) tablete (Apaurin, Lexaurin, ipd)
- e) amfetamin (speed)
- f) ecstasy
- g) ostalo _____

Kaj bi svetoval posamezniku, ki se je odločil, da bo poskusil prepovedano drogo:

- a) naj je sploh nikoli ne poskusi
  - b) naj poskusi samo konopljo
  - c) naj poskusi katerokoli prepovedano drogo, vendar naj se prej seznanj z negativnimi posledicami uživanja
  - d) naj začne uživati drogo, ker je to kul
  - e) ostalo _____
-
-

Če bi se imel možnost še enkrat odločiti (oz. zavrteti čas nazaj), ali bi se ponovno odločil poskusiti prepovedano drogo?

- a) da
- b) ne
- c) ne vem

*Kaj si dolgoročno imel od uživanja droge (trpljenje, zadovoljstvo ...)?

*Ali si zadovoljen, da si poskusil prepovedano drogo?

*Ali ti je droga spremenila življenje (v pozitivno, v negativno smer)?

*Ali ti je droga pomagala izpolniti želje in pričakovanja, ki si jih imel v življenju?

2.4.3 Primerjava rezultatov

Če poiščemo skupne točke med odgovori, ki smo jih dobili pri anketiranju osnovnošolcev, ter odgovori, ki smo jih dobili pri anketiranju oseb, ki so vključene v metadonski program, vidimo:

- največ – približno 65 % oseb, ki so vključene v metadonski program, je od prepovedanih drog najprej poskusilo konopljo;
- največ – približno 75 % oseb, ki so vključene v metadonski program, je pritegnila k uživanju prepovedanih drog radovednost;
- največ – približno 74 % tistih osnovnošolcev, ki bi poskusili kakšno prepovedano drogo, če bi imeli možnost, bi poskusilo konopljo;
- največ – približno 77 % tistih osnovnošolcev, ki bi poskusilo prepovedane droge, bi to storilo iz radovednosti.

Zanimivo je, da so rezultati tistih, ki so odgovarjali na podlagi svojih izkušenj v preteklosti in tistih, ki zaenkrat še imajo možnost izbire, zelo podobni.

2.5 Predstavitev zgodb mladostnikov, ki so zapadli v odvisnost od prepovedanih drog

Fant

Začelo se je že v 6. razredu osnovne šole. Imel sem prijatelja, ki je stanoval v mestu, jaz pa prihajam iz vasi. On je vedno prinesel kako drogo – najprej cigarete, alkohol, kasneje gandžo (konopljo) in potem še horse (heroin). Vedel sem, da te stvari niso koristne, pa me je vseeno premagala radovednost. Najprej sem travo kadil samo enkrat na teden in pil alkohol. Sledilo je »špricanje« pouka. Ko sem prvič pokadil travo, mi je bilo slabo. Kljub temu sem jo spet kadil in sčasoma sem vedno več kadil. Nato je sledilo pomanjkanje denarja in začel sem krasti doma. Kradel sem staršem in tudi bratu. Kradel sem vse, kar sem lahko zamenjal za denar ali drogo: mobitele, zlatnino, denar ... Postajal sem vedno bolj pogumen, zato sem poskusil tudi sintetične droge (»bonbone« – ecstasy, speed ...). Nabavljal sem jih predvsem na rave partyjih in od prijateljev. Ko drogo rabiš, jo vedno kje nabaviš. Kar najdeš nekoga, da ti jo proda. Ker sem potreboval vedno več droge, sem potreboval tudi vedno več denarja. Enkrat se je celo zgodilo, da sem v treh dneh za droge porabil 300.000 SIT, ki sem jih pred tem ukradel staršem. In še kar mi ni bilo dovolj. Imel sem večino takih prijateljev, ki so bili na drogi. Sintetične droge so nam dajale moč in energijo, lahko smo plesali cele noči. Zato smo potrebovali nekaj, da nas umiri. To je bil heroin. Nekega dne ga je prinesel moj prijatelj, ki je stanoval v mestu in je imel s tem že izkušnje. Spet me je gnala radovednost. Nič nisem razmišljal in sem pustil, da me je prijatelj kar pičil z iglo in mi vbrizgal heroin. Takrat mi je bilo zelo 'ok' in spomnim se, da sem videl vse rumeno. Kasneje sem nekaj časa kadil samo travo in to je bil čas, ko mi je mama neozdravljivo zbolela. Redno sem začel uživati heroin in se potikati okoli, čeprav sem vedel, da bo mama umrla, in da me potrebuje. Zdaj mi je žal, takrat pa mi je bilo zaradi heroina za vse drugo čisto vseeno. Ker sem porabil veliko heroina, sem ga potreboval vedno več. Vse pogosteje sem kradel po trgovinah in vlamljal v objekte. Lagal sem si, da nisem odvisen od drog, čeprav sem v resnici bil. Če nisem redno zaužil droge, me je vse bolelo, sem bruhal, imel drisko ... Vsak dan sem razmišljal samo to, kje bi dobil denar za drogo in kje bi jo nabavil. Skozi ta čas sem izgubil skoraj vse prijatelje, se skregal s sorodniki, vse pogosteje sem šprical šolo in jo kaj hitro tudi pustil. Vse se je vrtelo samo okoli droge. Čez nekaj časa je oče našel igle in me prisilil, da grem na metadonski center. Vedno znova sem zbiral pogum, da sem se kasneje vendarle vključil v program zdravljenja. Kake tri mesece je bilo v redu, potem pa sem prišel celo na kokain, ki me je od vseh drog najbolj zasvojil. Za njega sem potreboval še več denarja. Ko poskusiš kokain, misliš, da si glavni, in da je cel svet tvoj. Kokain kar vlečeš in vlečeš in tega ni nikoli konec. Pri heroinu pa lahko

zaužiješ dozo ali dve in imaš vsaj nekaj časa mir. Zgodilo se je, da sem v enem dnevu za kokain pokuril kar 200.000 SIT, ki sem jih seveda nakradel.

Kasneje me je prijela policija in za slabo leto sem pristal v zaporu. Začeli so me tepsti stari grehi. V zaporu sem najprej dobil metadon in se počasi očistil odvisnosti – brez droge sem zdržal pol leta. Ko sem prišel iz zapora, sem se odločil, da bom preprodajal heroin. Nekaj časa sem zdržal samo s preprodajanjem, kasneje pa sem si ga tudi sam malo privoščil. Rekel sem si, da ga bom vzel samo enkrat, pa sem spet čisto padel v drogo. Spet sem si kako leto lagal, da ni nič narobe, potem pa sem se ponovno odločil, da se grem zdraviti v metadonski program.

Zdaj vem, da je bila moja največja napaka zagotovo ta, ko sem prvič prižgal cigareto. Tej vrsti drog so s časom sledile še druge, hujše in to mi je uničilo življenje.

Na koncu se uživanje droge slabo konča. Opazil sem, da izgubljam spomin in pogosto sredi stavka sploh ne vem več, kaj sem hotel povedati.

Mislím tudi, da je prvi letnik zagotovo največja prelomnica pri tem, ali se nekdo odloči za lepo ali uničeno življenje. Takrat se ti dogajajo nove stvari, saj z vpisom v srednjo šolo spremeniš okolje, dobiš nove znance, dobiš nove priložnosti. In to se velikokrat slabo konča.

Nikoli niti ne pomislite, da bi poskusili kakšno drogo. Vsi mislijo, da bodo to storili samo enkrat – pa na koncu ne poznam nikogar, ki bi rekel, da je drogo poskusil enkrat in nikoli več, čeprav mu je bila všeč. Navadno vsi vemo, da droge niso v redu, pa smo vseeno vsi tako radovedni, da jih želimo poskusiti. In s tem si zapečatiš usodo. Svetujem vam, da si nikoli ne prižgete niti cigarete, izogibajte se slabe družbe in se rajši ukvarjajte s športom. Z drogo se tvoje življenje vedno slabo konča in ostaneš brez vsega.

Svojim sovražnikom bi raje privoščil smrt, kot pa odvisnost od droge.

Dekle

Prvič sem se z drogo srečala v šestem razredu, mislim da sem bila stara 12 let. Najprej smo začeli kaditi cigarete in piti alkohol, že hitro pa smo začeli kaditi še gandžo (konopljo). Živela sem na vasi. Starša sta bila ločena in jaz sem živela samo z očetom, zato sem se več družila s prijatelji. Uživanju gandže je hitro sledilo še »špricanje« pouka in padec učnega uspeha. Najprej sem gandžo kadila občasno, kasneje redno.

V 1. letniku smo začeli hoditi še na rave partyje in tam sem poskusila še druge droge – bonbone (ecstasy) in speed. Od takrat pa je šlo resno samo še navzdol. Najprej je še šlo nekako, s časom pa vedno težje. »Špricala« sem vedno več, zato sem 1. letnik ponavljala. Kaki dve leti po tistem, ko sem začela kaditi gandžo, sem poskusila še heroin. Prvič sem ga poskusila s svojim fantom in sem ga kadila na folijo. Mislila sem, če enkrat poskusim, ne bo nič narobe. Že prvič mi je bil heroin zelo všeč, vse je bilo tako lepo in

enostavno. Prvič sem tudi bruhala in bila bleda, ampak sem bila tudi zelo sproščena, ker sem pozabila vse probleme. Še bruhanje je bilo enostavno, kot da bi šla lulat na WC.

Kasneje smo s prijatelji poskusili heroin na iglo. To smo naredili zato, ker nismo imeli dovolj denarja za kajenje na folijo. Mislili smo, da bomo tako rešili problem, pa je bilo s časom še slabše. Nisem se več razumela s starši in vedno pogosteje sem iskala izgovore, da bi dobila denar od njih. Počasi sem začela krasti. Lagala sem si 3 leta, češ da je z menoj vse v redu. Pa ni bilo, ker brez heroina sploh nisem mogla več normalno živeti. Če ga nisem zaužila, sem imela krizo. Imela sem hude bolečine po telesu, bruhala sem in imela drisko. Dolgo sem zbirala pogum, da bi se prijavila na metadonski program. Starši niso nič posumili in tudi jaz jim nisem upala povedati ničesar. To bi trajalo verjetno še dlje, če ne bi oče mojega fanta našel porabljenih igel. Takrat je prišel trenutek resnice in oba s fantom sva se prijavila na metadonski program. Nekaj časa je šlo, potem pa sem poskusila še kokain. To pa je bilo spet še slabše. Potrebovala sem še več denarja in še bolj sem lagala vsem. Po videzu sem se čisto spremenila. Ko zdaj gledam svoje fotografije izpred nekaj let, vidim, kako sem bila včasih lepša. Sedaj sem močno shujšala in imam čisto upadel obraz.

Vsem svetujem, da naj nikoli ne poskusijo prepovedane droge, niti gandže ne, niti samo enkrat ne, ker nikoli ne ostane pri enkrat. Ko pa se zaveš, da si »zabluzil«, je že zdavnaj prepozno. Sama sem poskusila droge iz radovednosti, čeprav sem nekaj malega vedela o tem, da so škodljive. In če se malo pošalim, radovednost ni lepa čednost.

Droge ti najprej res dajo veliko volje in pozabiš na vse probleme, na dolgi rok pa se z nikomer več ne razumeš, izgubiš vse, lažeš vsem in ostaneš sam. In potem iščeš rešitve, ki pa jih v resnici sploh ni... Zdaj vem – ko sem prvič poskusila droge, sem si zapečatila svojo usodo.

... še eno dekle

Živela sem sama z mamo v manjšem kraju. Mama se je velikokrat napila. Ko še nisem bila stara 17 let, sem spoznala nekega fanta. On je že takrat kadil heroin na folijo. Tudi sama sem včasih od njega pokadila kak dim. Najprej mi je bilo to všeč, ker so vse moje skrbi in žalost zaradi mame izginile. Potem sem heroin kadila vedno bolj pogosto.

Enkrat sem se zelo slabo počutila in sem mislila, da imam gripo. Ves dan nisem kadila heroina, ker me je vse bolelo in treslo kot da imam vročino. Šele naslednje jutro sem spet pokadila heroin po vztrajnem prigovarjanju mojega fanta. Sprva heroina nisem hotela kaditi zato, ker sem govorila, da imam gripo in se slabo počutim. Ko sem ga le pokadila, so moje bolečine izginile in fant mi je povedal, da je bila to moja prva kriza. Od takrat skrbim, da si nekako priskrbim obvezen odmerek heroina.

Heroin sem potem začela jemati na iglo in moj fant tudi. Tako sva se odločila zato, da sva porabila manj denarja. Nekaj časa sva živela v stanovanju, ki nama ga je dala država. Zdaj sva že več mesecev na cesti in večinoma prespiva v kaki kleti ali pa v kaki zapuščeni hiši.

Denar za nakup heroina in za vsakodnevne potrebe si večinoma dobiva tako, da prosiva zanj ljudi pred kakim nakupovalnim centrom.

Vključila sva se tudi v metadonski program. Mogoče bi šla kdaj na zdravljenje v kakšno komuno, če bi imela denar.

Ker vem, v kakšne namene bo objavljena moja zgodba, opozarjam vse mlade, naj nikoli ne poskusijo heroina, ker ti da malo lepega in veliko hudega. Mislim, da sem sama takrat, ko sem ga začela uživati, premalo vedela o tem, kako zelo te lahko zasvoji.

2.6 Predstavitev zgodb staršev, katerih otroci so zapadli v odvisnost

Mati 27-letnega odvisnika

Začelo se je z njegovim odhodom na Roglo, kjer je spoznal dve dekleti. Nekoč je bila na Hudinji velika zabava, ki je bila zanj »usodna«. Da ne pozabim, že prej je kadil konopljo, vendar tudi to ni nedolžna stvar, na zabavi na Hudinji pa se je prvič seznanil z drogo za vbризg. Ko je prišel domov, je bruhal. Sprva sem sicer mislila, da je le pijan. Čez čas pa je postal od tega odvisen, ker pa ni imel denarja, je začel vlamljati v hiše in krasti. Ko je bil od droge odvisen, sem spoznala tudi po učnem uspehu. Ta je presenetljivo padal. Postal je tudi veliko bolj prebrisan. To me je zelo pretreslo ... Poslala sem ga v Španijo v komuno, na Pokljuko in v metadonski center, vendar vse brez uspeha. Ko se je zdravil v metadonskem centru, so mu začeli razpadati zobje, njegov organizem je začel vidno propadati. Doma sem opazila izginjanje žlic in dodajanje novih, tujih žlic, razne zažgane madeže na pohištvu. Sin se je vse pogosteje zaklepal v svojo sobo in v kopalnico. Začele so se tudi hišne preiskave policistov, ki so odkrili veliko uporabljenih injekcij. Sedaj je moj sin v zaporu.

Mati odvisnika, starega 24 let

Začelo se je pred tremi leti. Spominjam se, da mi je postalo zelo sumljivo in čudno, da je sin nenadoma prodal svoj avto, ki si ga je sprva tako srčno želel. Zanj si je namreč z delom pri očetovi obrti sam prislužil. Ko si ga je uspel kupiti, je bil nad njim tako navdušen, da smo se vsi našli njegovega veselja. Čez dobrih šest mesecev pa ga je prodal. Takrat mi nikakor ni hotel pojasniti, zakaj se je odločil za ta korak. Prišlo je obdobje, ko se je večkrat sprl z očetom, jaz mu nikoli nisem upala nič reči. Začel je vedno bolj ponočevati. Opazila sem, da nima več svojega videorekorderja, to pa je razložil z izgovorom, da ga je posodil svojemu prijatelju. Mlajša hči mi je nekega dne

rekla, da ga je videla kaditi nekakšno »debelo cigareto«. Potem se je začelo: postajal je molčeč, nikoli me ni pogledal v oči. Pogosto ga ni bilo doma. Nek večer ga je neka skupina fantov surovo pretepla, njegovi »prijatelji«, do katerih sem prišla z veliko težavo, so mi povedali, da je dolžan veliko denarja. Ker ničesar nisem razumela, sem vztrajala, da mi povedo, zakaj je v dolgovich in takrat sem izvedela. Sin je začel preprodajati prepovedano drogo, nato je kmalu sam postal odvisen. Z možem sva preiskala njegovo sobo. Našla sva 20 injekcijskih igel in neko snov, zavito v alufolijo. Poklicala sva policijo. Počutila sem se tako strašno, da sem v tistem obdobju celo večkrat pomislila na samomor. Ko je sin prišel iz bolnišnice, ni želel o ničemer govoriti. Prepričeval me je, da pribor in droga nista njegova, pač pa od nekega prijatelja, ki mu je s tem, da je to skrival v svoji sobi, naredil uslugo. Tudi ni priznal, da je zasvojen, ter je ves čas poudarjal, da gre lahko vsak trenutek ven iz tega. Mož je bil zelo strog do njega, zabrusil mu je celo, naj se pobere iz hiše in naj ne prestopi več našega praga. Sin je to tudi storil. Takrat nisem imela moči, da bi kaj rekla. Krajše obdobje sem bila kot ohromela. S hčerko sva ga poskusili poiskati. Čez nekaj časa je sam poiskal kontak s hčerjo in ji izrazil željo, da bi šel rad v tujino, da obstajajo tam terapevtske skupine, kjer bi mu pomagali. Domov ni želel priti. Hči je povedala, da je bil v izjemno slabem stanju.

Zdaj je na metadonu. Živi sicer doma, vendar z menoj in z možem skoraj nikoli ne spregovori. Iščeva način, kako pristopiti do njega. Poiskala sva tudi terapevta. Zelo težko se spopadam s tem problemom, pogosto se krivim, ker nimam pravega poguma.

Mati odvisnika, starega okoli 27 let

Spomnim se ga, da je bil kot mladostnik premalo samozavesten in tih. Takrat je tudi večkrat poudaril, da ne bo nikoli pil ali kadil.

Začelo pa se je med njegovim 17 in 28 letom. Kaditi je začel travo (konopljo). Dolgo je tajil, da ne uživa nič. Dokler nismo ničesar opazili, je bilo njegovo vedenje normalno. Ko je bil zadrogiran, se je skrival v svoji sobi, mi nismo dolgo ničesar opazili. Ko je bil na obisku pri teti, pa se je vse razkrilo. Ona ga je namreč odkrila prav v trenutku, ko si je želel vbrizgati drogo. Našla je tudi nekaj pribora.

Začeli smo iskati pomoč, tudi v Ljubljani, a tam niso nič storili. Nato smo se problema lotili sami. Za nekaj časa smo ga »zaprli« k babici, da se je tam, »odrezan od sveta«, poskušal odvaditi, očistiti od droge. Uspelo mu je, vendar le za tri mesece. Vrnil se je domov in spet zapadel v drogo, tokrat še huje. Posluževal se je tudi tatvin, tudi nama z možem je v denarnici pogostokrat manjkal denar. Tudi doma sem našla pribor za vbrizgavanje. Kadarkoli smo se z njim želeli pogovoriti, je imel same izgovore, bil je poln laži. Imel je posebna skrivališča za svoj pribor in »dope«. Znamenja, na katera bi morali biti že prej pozorni: ves čas, tudi poleti, je bil v dolgih rokavih, vedno bolj je bil brez denarja, vse preveč si ga je povsod sposojal,

pogled je zelo pogosto odmikal – skoraj nikoli me ni več pogledal v oči, le-te so bile rdeče, vnete, kasneje ni imel več nobenega apetita, čeprav je v začetku ves čas užival sladkarije, dobil je nove »prijatelje«, ki niso vzbujali zaupanja, tudi žlice so zmanjkovale.

Dvakrat smo ga postavili pred dejstvo, da je zdravljenje nujno potrebno. Zdaj je na zdravljenju v Španiji. Zadovoljen je, sam je sposoben priznati, kaj vse je počenjal, z nami se drugače pogovarja. Upamo na najboljše.

2.7 Spoznanja, do katerih so prišli drugi raziskovalci

V naši raziskovalni nalogi smo se odločili, da bomo upoštevali spoznanja, do katerih so prišli učenci OŠ Hudinja v Celju, ko so leta 1998 izdelali raziskovalno nalogo z naslovom **Kaj vemo o drogah**. V svoji nalogi so izpostavili ugotovitev, da učenci, ki so jih anketirali, prepovedane droge dobro poznajo in se zavedajo njihovih negativnih posledic. Prišli so do spoznanja, da se je treba v šoli o prepovedanih drogah bistveno več pogovarjati, ter da je najbolj zaskrbljujoče dejstvo to, da se doma premalo pogovarjajo o tej pereči problematiki. Raziskava je tudi pokazala, da bi skoraj vsi, ki so bili anketirani, zavrnili ponujeno drogo. Prav tako želimo navesti spoznanja, do katerih so prišli učenci OŠ Frana Roša v Celju v šolskem letu 1999/2000 v raziskovalni nalogi z naslovom **Dovoljene in nedovoljene droge (Kako pa na naši šoli)**. Tudi oni so ugotovili, da anketirani učenci prepovedano drogo poznajo, prav tako so seznanjeni z njenimi negativnimi posledicami. Ugotovili so tudi, da je precej anketirancev prepovedano drogo že poskusilo. Na I. osnovni šoli v Celju so učenci v svoji raziskovalni nalogi iz leta 2001, ki so jo naslovili z **Dimna omama – iluzija resničnosti**, in v kateri so raziskovali predvsem poznavanje in zlorabo konoplje (marihuane), ugotovili, da je od 350 anketiranih osmošolcev in srednješolcev poskusilo konopljo 31 % anketirancev.

3 ZAKLJUČEK

Živimo v času, ko je ponudba različnih vrst prepovedanih drog prisotna povsod okrog nas.

Prepovedane droge pogosto začnejo uživati mladostniki v času, ko še obiskujejo osnovno ali srednjo šolo in imajo premalo informacij o tem, kakšne so posledice njihovega uživanja. Kot smo lahko ugotovili iz zgodb, ki so nam jih povedali starši in odvisniki, je pogosto dovolj že splet naključij, da se znajdemo v nepravem času na nepravem mestu, in pekel odvisnosti in dolgotrajnega boja, da se izkopljemo iz njenih krempljev, je že tu.

Številni mladostniki, ki zapadejo v odvisnost, vrsto let vse svoje upe, sanje, želje, napore in energijo usmerjajo samo v bolj ali manj uspešen boj proti njej.

Nataša je ta boj žal izgubila. Za vse nas, ki šele zaključujemo osnovno šolo in stopamo proti svetu odraslosti, pa je še čas, da si sami izberemo svojo prihodnost.

Ne smemo pozabiti, da prepovedane droge mladi pogosto izkoriščajo le kot bližnjice za reševanje problemov. Kot so nam povedali naši sogovorniki, ob zaužitju prepovedane droge problemi za kratek čas res izginejo in svet je lepši in lažji. Ko pa učinki drog popustijo, se problemi spet pojavijo. Poleg problemov in težav, ki nam jih prinaša vsakdanje življenje, pa se pojavijo še novi: kako in kje nabaviti drogo, kje dobiti velike količine denarja, kako si zagotoviti, da se zjutraj zaradi krize zaradi pomanjkanja droge ne bi zbudili v bolečinah, kako prikrivati našo zasvojenost pred okolico, starši, znanci, učitelji, kako ...

Vsekakor je izbira naša, nikoli pa ne pozabimo zaključkov, ki smo jih dobili na podlagi rezultatov ankete, opravljene med osebami, ki se zdravijo v Centru za zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog v Celju: **droga ti spremeni življenje v negativnem smislu, njeno uživanje na dolgi rok prinaša trpljenje in nikomur ni pomagala izpolniti želja in pričakovanj, ki jih je imel v življenju.**

Ne pozabimo tega takrat, ko se bomo odločali med radovednostjo, željo, da ugajamo vrstnikom, in iluzijo, da bomo s pomočjo bližnjice rešili probleme!

V zaključku želimo posredovati tudi »sporočilo« Nataše, dekleta, ki nam je bilo pripravljeno povedati tragično zgodbo o svoji zasvojenosti, pa jo je

prehitela smrt zaradi prevelikega odmerka droge. Nataša je pred smrtjo napisala pesem in želimo, da bi njena misel odmevala v srcu slehernega mladega človeka kot svarilo, da je droga propadanje in smrt in da je življenje brez nje razodetje lepega.

02.02.2007 Bieg

Džani - tebi od zapeljive Nataške!

Ti, ki v mojem srcu tiš.

Ti si biser, ki na dnu morja ležiš.

Ti si kakor reka ki teče.

Ti si gorka solza, ki spolzi.

Da, to si ti.

Ti si nova ušna melodija,
da ti si moja simpatija!

Roka tvoja me oklepa in me ušinja,
ko objameš me toplo tudi jaz te bom objela,
učno te bom poljubila,

ki ljubezen poklonila...

Tudi ko skomune se bom vrnila!

Vso ljubezen ti bom dala in se zate žrtvovala...

Vir: Lara Rojc, Ljubecna 2007

4 LITERATURA

Dogša, I.in Schmidt, I.. 1997. Droge? Ne, hvala! Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Kazenski zakonik Republike Slovenije /KZ/ (Ur.l. RS, št. 63/1994 (70/1994 - popr.), 23/1999, 60/1999 Odl.US: U-I-226/95, 40/2004, 37/2005 Odl.US: U-I-335/02-20, 17/2006 Odl.US: U-I-192/04-16).

Kaj vemo o drogah: raziskovalna naloga. OŠ Hudinja, mentor Dimitrij Gril. Celje, 1998.

Dovoljene in nedovoljene droge (Kako pa na naši šoli): raziskovalna naloga. OŠ Frana Roša, mentor Rok Smeh. Celje, 1999/2000.

Dimna omama – iluzija resničnosti: raziskovalna naloga. I. Osnovna šola, mentorica Mojca Gajšek. Celje, 2001.

Uredba o razvrstitvi prepovedanih drog (Uradni list RS, št. 49-2336/2000, RS 8-2/2001, RS 49-2656/2001, RS 78-3879/2002)

Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami /ZPPPD/ (Uradni list RS, št. 108/1999, 44/2000, 2/2004, 47/2004-ZdZPZ, 37/2005 Odl.US: U-I-335/02-20)

Osebni vir: Lara Rojc, Ljubečna 2007.